

Vergaderjaar 2013–2014

30 597

Toekomst AWBZ

Nr. 432

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 15 april 2014

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister en Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 4 maart 2014 inzake Premiegevolgen van de overhevelingen Zorgverzekeringswet (Zvw) naar de Awbz (Kamerstuk 30 597, nr. 424).

De op 24 maart 2014 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door de bewindspersonen bij brief van 14 april 2014 toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Neppérus

De griffier van de commissie,
Teunissen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van voorliggende brief, waarover zij een aantal vragen willen stellen. De minister geeft aan dat de lastendekkende Wlz-premie (Wet langdurige zorg) naar verwachting rond de 10% zal gaan bedragen. Kan dit worden toegelicht, en worden ingegaan op de verwachte uitgaven in het kader van de Wlz?

In het kader van de Awbz is het tekort in het bijbehorende fonds opgelopen tot € 20 mld., en neemt dit tekort jaarlijks toe met circa € 3 mld. Kan de minister aangeven wat er met dit tekort zal gebeuren, op het moment dat de Wlz en de bijbehorende lastendekkende premie worden ingevoerd?

De bewindspersonen kondigen een tijdelijke aanvullende Rijksbijdrage aan ten behoeve van het Zorgverzekeringsfonds. Kunnen zij toelichten hoe hoog deze Rijksbijdrage naar verwachting zal worden om het gewenste effect te sorteren? Wanneer wordt de definitieve hoogte van deze Rijksbijdrage vastgesteld? Indien de vooruitzichten op dat moment zijn veranderd, wordt dan de hoogte van de Rijksbijdrage aangepast, zodat hetzelfde resultaat ontstaat (premiegevolgen van € 20 i.v.m. de overhevelingen)?

Zonder deze Rijksbijdrage zouden de overhevelingen leiden tot een € 100 hogere zorgverzekeringspremie. Wordt hiermee de nominale premie bedoeld? Houdt dit in dat ook de Inkomensafhankelijke Bijdrage (IAB) zonder Rijksbijdrage met € 100 zou stijgen? Kunnen de bewindspersonen aangeven, aangezien de Rijksbijdrage niet van invloed is op de reguliere 50-50 verdeling, met welk bedrag de IAB moet stijgen in het kader van de overhevelingen?

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben met interesse de brief over de premiegevolgen van de overheveling van de Awbz naar de Zvw gelezen en hebben daarover nog enkele vragen. Deze leden begrijpen dat de precieze vormgeving van de tijdelijke rijksbijdrage afhankelijk is van de van de uiteindelijke besluitvorming met betrekking tot de overhevelingen. Zij zijn blij dat de uiteindelijke premiestijging als gevolg van de overheveling naar de Zvw voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal zal worden gecompenseerd. Daarnaast worden ook de lage inkomens nog volledig gecompenseerd via de zorgtoeslag voor de € 20 premiestijging die voor volgend jaar is voorzien.

De leden van de fractie van de PvdA begrijpen dat de precieze bepaling van het percentage van de Wlz-premie zal afhangen van de uiteindelijke besluitvorming hieromtrent. Genoemde leden vragen in hoeverre dit percentage nog kan wijzigen. Kunnen de bewindspersonen een bandbreedte aangeven waartussen dit percentage daadwerkelijk uit zal komen?

De leden van de fractie van de PvdA vragen of er contact is geweest met de zorgverzekeraars over de effecten die de overheveling van zorgtaken naar de Zvw heeft op hun solvabiliteit. Genoemde leden zijn vooral benieuwd welke concrete signalen er zijn die erop wijzen dat de zorgverzekeraars deze hogere solvabiliteitseis zullen opvangen met de in de brief genoemde bestaande reserves. Zij achten het niet ondenkbaar dat de

hogere solvabiliteitseis als gevolg van de verschillende overhevelingen direct vertaald zal worden in een hogere zorgpremie. Zij gaan er echter van uit dat zorgverzekeraars hun oversolvabiliteit hiervoor zullen gebruiken. Zij gaan er ook van uit dat de minister van VWS de zorgverzekeraars daartoe met klem zal oproepen. Genoemde leden vragen welke hogere solvabiliteitseisen deze verschillende overhevelingen op zichzelf veroorzaken, en welke maximale stijging van de premie hiervan het gevolg kan zijn. Kan een overzicht gegeven worden van de reserves en het percentage oversolvabiliteit van alle zorgverzekeraars?

De leden van de fractie van de PvdA vragen op welke wijze de risico-verevening aangepast zal worden op deze nieuwe overhevelingen. Een adequate en fijnmazige risicoverevening is noodzakelijk om een gelijk speelveld voor zorgverzekeraars te waarborgen en risicoselectie door zorgverzekeraars uit te bannen. Genoemde leden zouden graag vernemen op welke wijze het bestaande stelsel van risicoverevening aan wordt gepast aan deze overhevelingen. Worden er extra vereveningscriteria toegevoegd aan het bestaande systeem van risicoverevening? Zo ja, welke? Zij vragen daarbij of er momenteel voldoende data beschikbaar zijn om betekenisvolle vereveningscriteria aan te wijzen. Graag vernemen zij meer over deze eventuele aanpassingen. Ook vragen deze leden of er signalen zijn dat er andere vormen van risicoselectie plaatsvinden, afgezien van de risicoselectie die expliciet wettelijk verboden is. Neemt het risico op deze vormen van risicoselectie toe door de overheveling? Genoemde leden vragen in hoeverre de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) hier momenteel op toe ziet, hoe zij daar in de toekomst op toe gaat zien, en wat de bevindingen op dit punt tot nog toe zijn.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de brief, en hebben naar aanleiding hiervan nog enkele vragen en opmerkingen. Allereerst vragen zij naar de bewering dat de Awbz-premie niet kosten-dekkend zou zijn. De bewindspersonen schrijven dat het tekort in het fonds is opgelopen tot € 20 mln., en dat dit tekort jaarlijks met circa € 3 mld. toeneemt. De leden van de SP-fractie vragen de bewindspersonen op een rijtje te zetten hoeveel tekort of overschot er sinds 2001 jaarlijks was. Voorts vragen zij een overzicht te verstrekken van de vulling van het fonds uitgesplitst per jaar. Daarnaast vragen deze leden dit zelfde overzicht te verstrekken, maar dan afgezet tegen de situatie zoals die bestond voordat het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten onderdeel was van de Rijksbegroting, en de premie nog niet werd gebruikt voor belastingverlaging en heffingskorting. Voorts vragen genoemde leden hoeveel Awbz-premie sinds 2001 jaarlijks gebruikt is voor belastingverlaging via heffingskortingen. Kunnen de bewindspersonen daarbij aangeven welke heffingskortingen het precies zijn? De leden van de SP-fractie vragen of de bewindspersonen erkennen dat, wanneer beide overzichten tegen elkaar afgezet worden, duidelijk wordt dat er kunstmatig een tekort wordt gecreëerd. De bewindspersonen stellen dat zij de premie vast willen stellen op een lastendeckend niveau. Genoemde leden vragen de bewindspersonen of zij hierbij uit gaan van de situatie waarbij een deel van de premie niet terecht komt in het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten, zoals dat sinds 2001 het geval is, of de situatie waarbij die premie geheel bestemd is voor het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten. Voorts vragen zij of de premie lager kan worden vastgesteld dan de 10%, zoals de bewindspersonen op dit moment van plan zijn wanneer wordt uitgegaan van de situatie voor 2001.

De leden van de SP-fractie constateren dat de bewindspersonen slechts de gevolgen van de premiestijging van 100 euro per jaar tussen 2015 en 2019 willen verzachten. Allereerst vragen deze leden de bewindspersonen ook voor de jaren na 2015 in beeld te brengen met welk bedrag de premie jaarlijks zal stijgen. Voorts constateren deze leden dat de bewindspersonen hiervoor kiezen, omdat de uitgavenbeheersing anders wordt ondergraven. Dat is wat de leden van de SP-fractie betreft een vreemde redenering. Allereerst omdat premiebetalers hierdoor worden opgezaald met extra lasten, en hun uitgavenbeheersing daardoor in gevaar komt. Zij vragen de bewindspersonen of zij zich er in dit verband van bewust zijn dat het aantal mensen dat moeite heeft de zorgpremie te betalen schrikbarend toeneemt. Zo geven zorgverzekeraars aan dat het aantal mensen met een betalingsregeling explosief is gestegen. Zij vragen of de bewindspersonen de vrees delen dat het aantal mensen dat de zorgpremie niet meer kan opbrengen door de extra stijging van de zorgpremie tussen 2015 en 2019 wederom zal toenemen. Kunnen de bewindspersonen voorts aangeven hoe (on)gelijk de over te hevelen zorg verdeeld is over de verschillende zorgverzekeraars? Het verbaast de leden van de SP-fractie dat de bewindspersonen het geld niet daar halen waar het is te vinden. Zorgverzekeraars maken jaarlijks gigantische winsten. Bovendien hebben zorgverzekeraars enorme reserves. Zij vragen de bewindspersonen aan te geven waarom zij liever inwoners van Nederland opzadelen met hogere premies dan het geld te halen bij de zorgverzekeraars.

De leden van de SP-fractie vragen de bewindspersonen of zij in beeld kunnen brengen wat het effect is van de overheveling op de solvabiliteits-eisen die aan zorgverzekeraars worden gesteld. Zij vragen of zij zich er van bewust zijn dat er steeds hogere eisen worden gesteld aan de zorgverzekeraars en dat dit premie verhogend werkt, omdat deze reserves moeten worden opgebracht door de premiebetaler. Voorts vragen zij waarom dit voor de bewindspersonen geen reden is om de overheveling te heroverwegen alsmede de risicoverevening achteraf op te trekken tot honderd procent. Het verbaast de leden van de SP-fractie dat de bewindspersonen stellen dat premies blijven stijgen, los van de overheveling. Erkennen zij daarmee dat de concurrentie tussen zorgverzekeraars in het geheel niet als effect heeft dat de premies dalen? Genoemde leden wijzen de bewindspersonen erop dat deze stijging geheel onnodig is, wanneer ervoor wordt gekozen de concurrentie tussen zorgverzekeraars af te schaffen, waardoor bijvoorbeeld de half miljard euro die nu aan reclame wordt uitgegeven kan worden uitgespaard. Zij maken zich zorgen dat verzekeraars de prikkel om te bezuinigen sterker gaan benadrukken dan de prikkel goede kwaliteit van zorg te bieden, gezien mensen die langdurige thuisverpleging- en verzorging nodig hebben niet een aantrekkelijke doelgroep is voor verzekeraars. Hoe denken de bewindspersonen dit te voorkomen?

De leden van de SP-fractie vragen de bewindspersonen in te gaan op de kritiek die werkgevers hebben benoemd over de hogere werkgeverspremie. Zij geven aan dat de stijging van de werkgeversbijdrage ten bedrage van ongeveer € 1,6 mld. slecht is voor de werkgelegenheid. Het gaat om vergrijzingsgevoelige zorgkosten, waarvoor incidentele compensatie op den duur niet mogelijk zal zijn. Kunnen de bewindspersonen hierop ingaan? Voorts willen de leden weten hoe zij denken over de argumenten van werkgevers die aangeven dat een hogere werkgeverspremie leidt naar hogere lasten op arbeid voor werkgevers. Kunnen zij tot slot ingaan op het argument dat hogere loonkosten niet leiden tot een hoger nettoloon en meer consumptie voor werknemers, omdat zij dan ook een hogere premie betalen voor de Zvw?

Inbreng PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennis genomen van de brief over de premiegevolgen voor de Awbz en de Zvw van de overhevelingen in het kader van de hervorming van de langdurige zorg. Zij hebben hierover nog wel zeer kritische vragen en opmerkingen.

De precieze premiegevolgen zijn afhankelijk van de uiteindelijke besluitvorming over de vormgeving van de specifieke overhevelingen door onder meer de Kamer. De leden van de PVV-fractie vinden dit bijzonder vaag, en vragen dan ook om een overzicht van welke besluiten over de vormgeving van de specifieke overhevelingen welke gevolgen hebben voor de hoogte van de premie. Premiegevolgen zijn volgens deze leden een belangrijk punt om een afweging te kunnen maken over de diverse overhevelingen.

Een voorlopige inschatting is dat de Wlz-premie rond de 10% zal gaan bedragen. Mede op grond van de ramingen van het CPB voor 2015 kan dit percentage echter nog veranderen. De leden van de PVV-fractie vinden het bizar dat zij een oordeel moeten geven over de diverse overhevelingen, zonder dat zij beschikken over adequate informatie over de premiegevolgen. Wanneer kunnen de bewindspersonen definitief uitsluitsel geven?

Omdat zorg die voorheen uit de Awbz werd betaald vanaf 2015 uit de Zvw betaald wordt gaan de Zvw-uitgaven omhoog. Tegenover een daling van de Awbz-premie zal een stijging van de Zvw-premie staan. Het voornemen is om tussen 2015 en 2019 de premiegevolgen van de overhevelingen te verzachten door middel van een tijdelijke aanvullende rijksbijdrage aan het Zorgverzekeringsfonds (Zvf), die vanaf 2015 in gelijke stappen wordt afgebouwd naar nul in 2019. Door de tijdelijke rijksbijdrage kan de stijging van de nominale premie door de overhevelingen in 2015 naar verwachting beperkt worden tot maximaal € 20 op jaarbasis. Ook dit is weer een «verwachting». Wanneer komt hierover duidelijkheid? Welke stijgingen kunnen de leden verwachten voor de jaren 2016–2019? Graag ontvangen zij een overzicht.

De bewindspersonen geven aan dat een permanente rijksbijdrage in verband met de overhevelingen niet wenselijk is. Dit zou een fundamentele wijziging van het uitgangspunt van lastendekkende premies in de Zvw betekenen, waardoor sluipenderwijs de uitgavenbeheersing wordt ondergraven. De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat als de bewindspersonen zaken overhevelen naar de Zvw, die voorheen vanuit de Awbz werden bekostigd, de gelden hiervoor ook overgeheveld moeten worden. Waarom gebeurt dit bij de overhevelingen naar de gemeenten wel, en wordt bij de overheveling naar de Zvw de burger de dupe?

In dit genoemde bedrag is geen rekening gehouden met de toename van de minimaal vereiste solvabiliteit van verzekeraars in verband met de overhevelingen. Het is onbekend of verzekeraars de hogere minimale solvabiliteit financieren door middel van een incidentele opslag op de premie dan wel uit bestaande reserves. Hoe hoog zijn die reserves? Graag ontvangen deze leden een overzicht per verzekeraar. Is het niet de taak van de bewindspersonen om verzekeraars te verplichten dit NIET via premieopslag te bekostigen, maar uit de reserves die de verzekeraars hebben? De leden van de PVV-fractie vinden dan ook dat dit geen bedrijfseconomische beslissing van individuele verzekeraars zou moeten zijn. Graag ontvangen zij hierop een reactie.

Het effect op de IAB, die grotendeels door werkgevers wordt betaald, is van dezelfde orde van grootte. De tijdelijke rijksbijdrage is niet van invloed

op de reguliere 50–50 verdeling van de premielasten tussen inkomensafhankelijke en nominale premies. De tijdelijke rijksbijdrage voorziet daarmee in een zachte landing voor zowel burgers als bedrijven. Wat zijn de gevolgen voor bedrijven na 2019?

Bij de kabinetsbesluitvorming over het integrale lasten- en koopkrachtbeeld wordt ook de definitieve Zvw-premieraming voor 2015 betrokken, evenals de definitieve hoogte van de Wlz-premie. Door de afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage zullen de nominale Zvw-premie en IAB naar verloop van tijd alsnog stijgen. Deze premiestijging wordt voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal gecompenseerd. Dit geldt alleen voor 2015. Wat zijn de gevolgen voor de lasten en de koopkracht na 2015? Klopt het dat de IAB Zvw voor 2014 te hoog was vastgesteld? Zo ja, met hoeveel?

Klopt het dat dit gelijk getrokken wordt door de premie Zvw voor 2015 te verhogen? Zo ja, met hoeveel?

Waarom is er niet voor gekozen om de IAB Zvw te verlagen in 2015, om zo de 50–50 verhouding weer gelijk te trekken?

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de brief betreffende de premiegevolgen van de overhevelingen Zvw en Awbz. Zij maken graag gebruik van de mogelijkheid vragen te stellen. Zij vinden de brief niet concreet genoeg. Op 18 maart 2014 zijn de cijfers in het Centraal Economisch Plan gepresenteerd. Er zijn grote verschillen in cijfers te constateren tussen het ministerie van VWS en het CPB. De vraag is wat dit voor de premiebetaler in 2015 gaat betekenen. Daarbij lijkt het volgens deze leden erop alsof de brief ingaat op het jaar 2015, maar dat het daarna gissen is wat de financiële gevolgen zullen zijn in de jaren die hierop volgen.

Zo lezen deze leden in de brief dat het streven is in de nieuwe Awbz (Wet langdurige zorg) de premie vast te stellen op een lastendekkend niveau. De leden van de CDA-fractie willen graag weten wat volgens de bewindspersonen het verschil is tussen kostendekkend en lastendekkend niveau. Verder krijgen zij graag uitleg waarom de bewindspersonen kiezen voor een lastendekkend niveau. Betekent dit dat de hoogte van de Wlz-premie elk jaar apart wordt vastgesteld? Betekent dit ook dat de premie voor de Wlz meer zal gaan fluctueren dan nu het geval is, aangezien de bewindspersonen het tekort aanvullen?

Nu gaan de kosten voor de Wlz € 17,5 mld. bedragen. Hoeveel wordt de premie dan precies in 2015, 2016 en 2017, vooral gezien het feit dat de bewindspersonen willen dat in de toekomst maximaal 200.000 mensen gebruik gaan maken van de Wlz?

Hoeveel mensen zitten er per 1 januari 2015 meer in de Wlz dan de bewindspersonen uiteindelijk beogen, en wat doet dit (groter dan 200.000) met de premie voor de Zvw?

Het voornemen is tussen 2015 en 2019 de premiegevolgen te verzachten door middel van een tijdelijk aanvullende rijksbijdrage aan het Zorgverzekeringsfonds. Is al bekend hoe groot dat fonds wordt?

De bewindspersonen geven aan dat vanaf 2015 in gelijke stappen wordt afgebouwd naar nul in 2019. Hoe wordt rijksbijdrage samengesteld, zo willen de leden van de CDA-fractie weten. Graag willen zij ook een overzicht zien van de hoogte van de rijksbijdrage in 2015 tot en met 2019, de afbouw hiervan en de daaraan gerelateerde hoogte van de nominale premie. Is die in 2015 100% op nacalculatie?

Betekent dit dat per 1 januari 2019 de zorgverzekeraars de persoonlijke zorg en verpleging volledig risicodragend zullen uitvoeren? Welke garanties kunnen de bewindspersonen geven dat alle aspecten van deze

zorg in het basispakket blijft? Worden hier afspraken over gemaakt met de zorgverzekeraars?

Wat doet de tijdelijke rijksbijdrage met de nominale premie op lange termijn? In 2015 is de schatting dat de premie maximaal met € 20 zal stijgen. Wat is hier precies in meegenomen, de overheveling van verpleging en verzorging thuis en de intramurale GGZ (B pakketten)?

Wanneer is definitief bekend wat de nominale stijging van de premie zal gaan doen?

Wat zijn de schattingen voor 2016, 2017, 2018, 2019?

Het CPB stelt dat de nominale premie stijgt van gemiddeld € 1.101 euro per volwassene in 2014 naar € 1.245. Dat is een stijging van € 144 per premiebetaler! Daarbij stelt het CPB dat er rekening is gehouden met het feit dat de zorgverzekeraars de nieuwe taken niet risicodragend uit zullen voeren. Vervolgens lezen deze leden dat de zorgverzekeraars extra reserves nodig hebben, gezien de extra taken die in er in 2015 per saldo overgeheveld worden naar de Zvw. Het CPB gaat uit van € 0,6 mld. extra aan reserves. In eerdere brieven stellen de bewindspersonen dat er maximaal € 0,4 mld. extra aan reserves nodig zouden zijn. Hoe zit dit nu precies? Graag ontvangen zij een uitgebreide toelichting.

Genoemde leden lezen met verbazing dat er geen rekening is gehouden met de toename van de minimale solvabiliteitseisen bij de inschatting van de premie voor 2015. Is er ook rekening gehouden met de eisen die Solvency II aan de zorgverzekeraars gaan stellen?

De leden van de CDA-fractie zien graag berekeningen waar hier wel rekening mee wordt gehouden, want dit kan betekenen dat de premie – meer – gaat stijgen. Graag zien zij dit ook voor meerdere jaren tot en met 2019 doorgerekend. Daarbij herinneren zij de minister ook graag aan haar toezegging dat zij zou doorrekenen wat de overheveling van langdurige zorg naar de Zvw voor de solvabiliteitspositie van de zorgverzekeraar betekenen.

De doorberekening van de hogere zorglasten gaat echter wel automatisch door, omdat de 50–50-verdeling van de premielasten tussen de inkomensafhankelijke en nominale premies wettelijk is vastgelegd. Dat betekent toch ook dat het inkomensafhankelijke deel minimaal met € 20 gaat stijgen, en dat het waarschijnlijk meer wordt door Solvency II en eventuele andere oorzaken?

Vinden de bewindspersonen de werkgeverspremie Zvw in zijn huidige vorm houdbaar als er langdurige zorg wordt overgeheveld naar de Zvw? Kunnen de bewindspersonen reageren op de uitspraak van VNO-NCW dat deze overheveling uiteindelijk leidt tot een automatische verhoging van de werkgeverspremie Zvw van € 1,6 mld.?

Vervolgens schetst de brief dat er ook sprake is van een reguliere premiestijging in de Zvw door andere oorzaken. Op welke andere oorzaken doelen de bewindspersonen? Wordt gedacht aan wijzigingen in het basispakket 2015? Zo ja, aan welke? Is al bekend of er een schatting te maken is wat het eigen risico gaat doen in 2015, 2016, 2017, 2018 en 2019? In de brief wordt hier geen melding over gemaakt. Het CPB stelt echter dat binnen de Zvw door de overhevelingen het eigen risico meer dan gebruikelijk zal stijgen, en wel tot € 405 per volwassene. Dat betekent een stijging € 45 per volwassene.

De bewindspersonen geven ook aan dat de premiestijging door afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal gecompenseerd wordt, waardoor tegemoet gekomen wordt aan de toezegging uit het algemeen overleg van 18 december jl. dat de overheveling van de persoonlijke verzorging lastenneutraal zal plaatsvinden. De leden van de CDA-fractie vragen de bewindspersonen of

de compensatie alleen de persoonlijke verzorging betreft. Of heeft de structurele en lastenneutrale compensatie ook betrekking op de verpleging en de langdurige ggz? Op welke wijze (via welke wegen) gaan de bewindspersonen de burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal compenseren?

De bewindspersonen stellen dat de lagere inkomensgroepen worden gecompenseerd op reguliere wijze via de zorgtoeslag. De leden van de CDA-fractie willen weten hoeveel middelen er moeten worden toegevoegd aan het totale bedrag dat beschikbaar is voor de zorgtoeslag in 2015, en hoe dit precies wordt verwerkt in de nieuwe systematiek van de huishoudtoeslag. Wordt de grens om in aanmerking te komen voor zorgtoeslag in 2015 gewijzigd? Graag ontvangen zij een uitgebreide toelichting hierop.

Tenslotte willen de leden van de CDA-fractie dat de bewindspersonen inzichtelijk maken wat deze premiestijging betekent voor de doelgroepen die net niet in aanmerking komen voor zorgtoeslag. Wat betekent dit voor hun koopkracht?

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van 4 maart 2014 over de premiegevolgen van de overhevelingen Zvw en Awbz. Zij willen de bewindspersonen nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de D66-fractie hebben voor een goede beoordeling van de kabinetsvoorstellen op voorhand behoefte aan cijfers op macroniveau. Zij verzoeken de bewindspersonen in een tabel voor elk jaar in de periode 2014–2019 afzonderlijk inzichtelijk te verschaffen (in absolute bedragen/euro's):

- de totale omvang van huidige Awbz-uitgaven, vóór de voorgenomen stelselwijziging;
- hoe de uitgaven vanaf 2015 zullen zijn verdeeld over de Wlz, de Zvw en het Gemeentefonds;
- hoe groot de geraamde bezuinigingen zijn;
- de geraamde opbrengsten van de Awbz-/Wlz-premie;
- de geraamde opbrengsten van de nominale Zvw-premie, en de mutatie daarin als gevolg van de overheveling;
- de geraamde opbrengsten van de inkomensafhankelijke bijdrage, en de mutatie daarin als gevolg van de overheveling;
- de belastingmiddelen die vloeien naar de Awbz, Wlz en Zvw.

De leden van de D66-fractie lezen dat het streven is om bij de invoering van de nieuwe Wlz in 2015 de premie vast te stellen op lastendekkend niveau. Zij vragen of dit betekent dat in de toekomst voor de Wlz sprake zal zijn van een lastendekkende premie, analoog aan de Zvw, of dat dit slechts bij aanvang het geval zal zijn. Voorts ontvangen zij graag een toelichting op de overwegingen van de bewindspersonen op deze keuze.

De leden van de D66-fractie lezen dat de bewindspersonen beogen een zachte landing te bewerkstelligen door middel van een tijdelijke aanvullende rijksbijdrage. Deze leden vragen hoe hoog naar verwachting de rijksbijdrage in 2015 zal zijn. Het feit dat gekozen wordt voor een tijdelijke rijksbijdrage suggereert naar het oordeel van de leden van de D66-fractie dat anders sprake zou (kunnen) zijn van een «harde» landing. De hier aan het woord zijnde leden vragen op dit punt een toelichting, en daarbij inzichtelijk te maken welke groepen er, zonder tijdelijke rijksbijdrage, op achteruit en vooruit gaan, en met hoeveel.

De leden van de D66-fractie lezen dat in de voorziene stijging van de nominale zorgpremie nog geen rekening wordt gehouden met de toename van de minimaal vereiste solvabiliteit van zorgverzekeraars in verband met de overhevelingen. Zij vragen de bewindspersonen inzicht te verschaffen in de effecten van de voorgenomen overheveling van aanspraken uit de Awbz naar de Zvw op de solvabiliteitseisen van de zorgverzekeraars. Met hoeveel zullen deze naar huidige inzichten moeten toenemen?

Zonder de rijksbijdrage zouden de overhevelingen in 2015 leiden tot een stijging van de Zvw-premie van circa € 100, zo lezen de leden van de D66-fractie. Graag ontvangen deze leden een onderbouwing van het bedrag van € 100. Zij vragen daarbij ook een toelichting op het verschil met de raming van het CPB in het Centraal Economisch Plan 2014, waarin wordt uitgegaan van een stijging van de nominale premie met meer dan € 140, alsmede op het verschil met de raming van de Stichting van de Arbeid, die op basis van eigen berekeningen komt tot een verhoging van de nominale premie met een kleine € 200.

De leden van de D66-fractie lezen dat het effect van de overhevelingen naar de Zvw op de inkomensafhankelijke bijdrage naar verwachting van dezelfde orde van grootte zal zijn als de stijging van de nominale premie. Daarbij zal de tijdelijke rijksbijdrage niet van invloed zijn op de 50-50-verdeling van de premielasten tussen inkomensafhankelijke en nominale premies. Zijn er groepen, zo vragen deze leden, die thans geen Awbz-premie betalen, maar wel geraakt zullen door worden door de (hogere) nominale premie en inkomensafhankelijke bijdrage? Zo ja, kan dan inzichtelijk worden gemaakt om wat voor groepen dit gaat? Zullen deze groepen afzonderlijk worden gecompenseerd? Zo ja, op welke wijze? Tevens vragen zij of de stijging van de inkomensafhankelijke bijdrage evenredig verdeeld wordt over de werkgeversheffing Zvw en de bijdrage Zvw.

De lagere inkomensgroepen zullen op reguliere wijze via de zorgtoeslag worden gecompenseerd voor de stijging van de nominale premie. De leden van de D66-fractie vragen waarom volledige compensatie nodig is, aangezien deze groepen tevens het meest baat zullen hebben bij de verlaging van de Awbz-premie in de tarieven van de eerste en tweede schijf van de inkomstenbelasting. Zij vragen voorts wat dit naar huidige inzichten betekent voor de uitgavenontwikkeling van de zorgtoeslag. Met hoeveel zal deze naar verwachting toenemen?

Uit de brief van de bewindspersonen van 6 november 2013 maken de leden van de D66-fractie op dat de overheveling van de Awbz naar de Zvw ook zal leiden tot een hoger eigen risico in de Zvw van circa € 30. Deze verhoging van het eigen risico levert volgens de bewindspersonen ongeveer evenveel op als de huidige relevante eigen bijdragen binnen de Awbz. Waarom kiezen de bewindspersonen ervoor de overheveling van taken volledig in het eigen risico te laten lopen, en niet een eigenbijdrage-systeem te handhaven of introduceren voor (een deel van) de nu over te hevelen zorg? De Zvw laat dit toe. Op dit moment is voor bepaalde zorgkosten in de Zvw immers ook al een eigen bijdrage van toepassing. De hier aan het woord zijnde leden vragen in hoeverre in de huidige systematiek een hoger eigen risico voor de lagere inkomens wordt gecompenseerd door een hogere zorgtoeslag, en in hoeverre dat geldt voor (hogere) eigen bijdrage in de Zvw.

De leden van de D66-fractie vragen voorts naar het effect van de overhevelingen op de inrichting en werking van de huidige risicovereveningsmodellen voor zorgverzekeraars in de Zvw. Op welke wijze zullen de overhevelingen van invloed zijn en worden ingepast in de systematiek?

De leden van de D66-fractie vragen tot slot wat het structurele effect is van de overheveling naar de Zvw op de rijksbijdrage aan Zvw-fonds voor jongeren onder de 18 jaar.

Inbreng ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de premiegevolgen van de overhevelingen in het kader van de hervorming van de langdurige zorg. Zij hebben enkele vragen bij de brief.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de Wlz-premie naar verwachting 10% zal gaan bedragen. Waarop is deze schatting gebaseerd? Wat is de inschatting van de bewindspersonen over de lagere uitgaven in de Wlz, vergeleken met de uitgaven in Awbz? Genoemde leden lezen in de brief dat mede op grond van de ramingen van het CPB het premiepercentage nog kan veranderen. Zij vragen de bewindspersonen aan te geven of het recente Centraal Economisch Plan (CEP) hiertoe aanleiding geeft.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de bewindspersonen voornemens zijn door een tijdelijke aanvullende rijksbijdrage aan het Zorgverzekeringsfonds de gevolgen van de overheveling voor de Zvw-premie te beperken. Wat is de omvang van deze tijdelijke aanvullende bijdrage in de komende vijf jaar, en hoe wordt deze bijdrage gedekt? De bewindspersonen gaan hierbij uit van een premiestijging van maximaal € 20 op jaarbasis in 2015. Hoe verhoudt deze premiestijging zich tot de stijging van € 144 waar het CPB in het recente CEP van uit gaat? Waarop is de verwachte premiestijging van € 20 gebaseerd? Kan worden aangegeven wat de verwachte premiestijging als gevolg van de overhevelingen is in de jaren 2016, 2017, 2018 en 2019?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat de gevolgen zijn van de overhevelingen voor het eigen risico en de inkomensafhankelijke premie, naast de stijging van de nominale premie. Zij vragen of de bewindspersonen bereid zijn in overleg te treden met de zorgverzekeraars om te zorgen dat de gevolgen voor de nominale premie als gevolg van de toename van de minimaal vereiste solvabiliteit van verzekeraars in verband met de overhevelingen beperkt kunnen worden gehouden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen tot slot hoe de overblijvende premiestijging gecompenseerd gaat worden. Zal dit volledig via de zorgtoeslag plaatsvinden? Zo ja, in hoeverre is hier voldoende ruimte voor, aangezien het kabinet voornemens is de komende jaren te bezuinigen op de toeslagen? Tot welk inkomensniveau vindt volledige compensatie via de zorgtoeslag plaats?

Inbreng GroenLinksfractie

De leden van de GroenLinksfractie danken de bewindspersonen voor de brief inzake de gevolgen voor de premie van de overheveling van zorg vanuit de Awbz naar de Zvw. De brief laat voor deze leden veel vragen onbeantwoord, en daarom hebben zij behoefte aan het stellen van een aantal vragen.

De berekeningen van de stijging van de premie als gevolg van de overhevelingen vanuit de Awbz naar de Zvw lopen nogal uiteen, zo is de leden van de GroenLinksfractie opgevallen. Waar in voorliggende brief al twee verschillende bedragen worden genoemd (eerst zou de stijging € 50 zijn, later zou deze beperkt blijven tot € 20), berekende het CPB onlangs dat de premie in 2015 € 144 per jaar zal gaan stijgen. Deze leden krijgen hierop graag een reactie van de bewindspersonen. In hoeverre is het mogelijk een betrouwbare berekening te maken? In hoeverre kan er een betrouwbare meerjarige berekening gemaakt worden? Waar is de berekening van de bewindspersonen op gebaseerd? Kunnen de bewindspersonen voorrekenen wat de gevolgen zullen zijn voor de nominale premies, voor de werkgeversbijdragen en voor het eigen risico in 2015, maar ook voor de jaren daarna?

In voorliggende brief spreken de bewindspersonen uit dat de premiestijging voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal wordt gecompenseerd. De leden van de GroenLinksfractie vragen of de bewindspersonen zich aan deze toezegging kunnen houden, wanneer de mogelijke stijging van de premie met zoveel onzekerheden omgeven is. Daarnaast vragen zij hoe zij in de komende jaren bij willen houden welke stijging in de premie voor burgers en bedrijven toe te schrijven is aan de overheveling van zorgtaken van de Awbz naar de Zvw. Op welke wijze denken de bewindspersonen ook in de jaren na 2015 zich aan de toezegging te kunnen houden dat de overheveling van zorg vanuit de Awbz naar de Zvw lastenneutraal is voor burgers en bedrijven? Tot wanneer is de toezegging van lastenneutraliteit houdbaar?

De bewindspersonen kiezen ervoor de gevolgen voor de bekostiging van de verschillende vormen van zorg te compenseren. De leden van de GroenLinksfractie vragen hoe duurzaam die oplossing is. Zou het niet beter zijn naast de inrichting van de zorg ook de bekostigingssystematiek goed door te lichten, en structurele keuzes te maken in plaats van tijdelijk compenseren?

Compensatie vindt voor lagere inkomensgroepen plaats via de zorgtoeslag. De komende jaren wil het kabinet de toeslagen onder gaan brengen in de huishoudentoeslag, wat gepaard gaat met een bezuiniging. Wat zullen daarvan de gevolgen zijn voor de zorgtoeslag?

De leden van de GroenLinksfractie zien in voorliggende brief weinig reactie op de zorgen die door werkgevers en werknemers zijn geuit over de effecten van de overheveling op de hoogte van de premies, het eigen risico en de werkgeversbijdrage in de Zvw. Wat is de reactie van de bewindspersonen op de zorgen van werkgevers en werknemers dat er geen structurele oplossing geboden wordt? Kunnen zij reageren op de bezwaren van werkgevers en werknemers tegen de structurele verschuiving van financiering naar draagkracht naar nominale financiering en de structurele verhoging van de werkgeversbijdragen? Kunnen zij ook reageren op de bezwaren bij werkgevers tegen het feit dat zij na deze overheveling verantwoordelijkheid dragen voor de bekostiging van de (langdurige) zorg?

Inbreng SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief over de premiegevolgen voor de Awbz en de Zvw van de overhevelingen in het kader van de hervorming van de langdurige zorg. Zij maken graag gebruik van de gelegenheid om de bewindspersonen van VWS hierover vragen te stellen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de geschetste gevolgen voor de premies nog een voorlopige inschatting betreft, en dat de precieze

premiegevolgen onder meer afhankelijk zijn van de vormgeving van de langdurige ggz. Kunnen de bewindspersonen aan de hand van de diverse scenario's die nu worden onderzocht voor de langdurige ggz inzicht geven in de gevolgen daarvan voor de premies?

De leden van de SGP-fractie signaleren dat de premie van de Awbz al jarenlang niet lastendekkend is, en constateren dat dit wordt veroorzaakt door het toegenomen aantal heffingskortingen in de fiscaliteit, in combinatie met de toegenomen hoogte van de heffingskortingen. Daardoor hoeven mensen met lagere inkomens vaak helemaal geen, of een sterk gereduceerde premie te betalen voor de Awbz. De leden van de SGP-fractie zouden graag een overzicht willen ontvangen hoe de bijdrage aan het Awbz-fonds op dit moment is, verdeeld over de verschillende inkomensdecielen. Daarnaast ontvangen zij graag inzicht in de geprognosticeerde bijdrage aan het Wlz-fonds van de verschillende inkomensdecielen in 2017.

Gelet op het voorgaande vragen de leden van de SGP-fractie hoe solide de inschatting is dat de Wlz-premie rond de 10% zal gaan bedragen. Erkennen de bewindspersonen dat de voorgenomen stijgingen van de arbeidskorting in de komende jaren als consequentie hebben dat hierdoor nog minder mensen via de premies zullen bijdragen aan de kosten voor de langdurige zorg? Kan – gelet op de nu al voorgenomen verhoging van de heffingskortingen – een inschatting worden gegeven van de ontwikkeling van de Wlz-premie in de komende jaren tot en met 2017, als het uitgangspunt blijft dat de premie op een lastendekkend niveau moet worden vastgesteld? Zijn de bewindspersonen het met de leden van de SGP-fractie eens dat het dweilen met de kraan open is als aan de ene kant de heffingskortingen worden verhoogd, terwijl aan de andere kant de premies van de Wlz moeten stijgen om dezelfde lastendekkende opbrengst binnen te halen? De leden van de SGP-fractie vragen de bewindspersonen daarom of zij bereid zijn in overleg te treden met de bewindspersonen van Financiën, om samen met hen te zoeken naar een oplossing van de door deze leden gesignaleerde problematiek.

De leden van de SGP-fractie lezen dat het de bedoeling is om de premie bij de invoering van de Wlz vast te stellen op een lastendekkend niveau. Zij lezen echter niet wat de bedoeling is van de bewindspersonen voor de daarop volgende jaren. Gaan we terug naar het systeem dat gehanteerd is tot 2000, waarbij de premies ieder jaar lastendekkend werden vastgesteld, of blijft de premie na 2015 constant? Als gekozen wordt voor de eerste variant, hoe verhoudt zich dat tot het trendmatig begrotingsbeleid, waarbij er een strikte scheiding is tussen inkomsten en uitgaven? Daarnaast vragen zij of dit – gelet op de vergrijzing – een automatische belastingverhoging met zich mee zal brengen. Dat zouden de leden van de SGP-fractie namelijk ongewenst vinden.

De leden van de SGP-fractie lezen dat het jaarlijkse tekort van het Awbz-fonds met ongeveer € 3 mld. oploopt. Wat zou het percentage bedragen als de Awbz-premie in 2014 op een lastendekkend niveau zou worden vastgesteld? Deze leden vragen of hun constatering juist is dat er per saldo geen lastenverlichting optreedt, maar een lastenverzwaring in 2015 als gevolg van het kostendekkend vaststellen van de Wlz-premie. Klopt de berekening van de leden van de SGP-fractie dat deze lastenverzwaring ongeveer € 3 mld. / 7,3 miljoen mensen (werkzame beroepsbevolking) = € 410 per jaar per werkende persoon inhoudt? Hoeveel is de maximale lastenverzwaring als ook rekening wordt gehouden met de verminderde bijdrage van mensen als gevolg van de heffingskortingen? Als de genoemde veronderstelling niet juist is, kunnen de bewindspersonen dat met een berekening aangeven wat wel de juiste cijfers zijn?

De leden van de SGP-fractie lezen dat er een tijdelijke aanvullende rijksbijdrage komt ter verzachting van de effecten op de Zvw-premie. Deze leden vragen de bewindspersonen toe te lichten waar deze tijdelijke aanvullende rijksbijdrage van betaald wordt. Is hiervoor een belastingverhoging nodig, of zal het tekort daardoor verder oplopen? Is de voorgestelde route per saldo niet alsnog een lastenverzwaring, met name voor de mensen met een hoger inkomen, aangezien zij meer belasting betalen?

De bewindspersonen stellen dat de overhevelingen uiteindelijk tot een premieverhoging van € 100 zullen leiden. De leden van de SGP-fractie zien graag een uitgewerkte berekening, waarmee duidelijk wordt waarop dat bedrag is gebaseerd. Hoeveel geld is er met de overheveling gemoeid, en wat betekent dat voor de premies, het eigen risico en de werkgeversbijdragen? De leden van de SGP-fractie vragen de bewindspersonen of het klopt dat de overheveling van langdurige zorg naar de Zvw leidt tot een automatische verhoging van de werkgeverspremie Zvw met € 1,6 mld. Worden werkgevers hiervoor gecompenseerd, en zo ja hoe? Hoe groot schatten de bewindspersonen het verlies van werkgelegenheid in als gevolg van de verdere stijging van de werkgeverslasten?

Zoals bekend moeten verzekeraars als gevolg van de toegenomen verantwoordelijkheid een hogere minimale solvabiliteit aanhouden. De leden van de SGP-fractie vragen de bewindspersonen of de tijdelijke aanvullende rijksbijdrage in de eerste jaren invloed heeft op de vereiste solvabiliteit. Daarnaast vragen zij of de bewindspersonen met een berekening inzicht kunnen geven in het bedrag dat verzekeraars extra aan solvabiliteit moeten aanhouden als gevolg van de overhevelingen.

De leden van de SGP-fractie lezen dat de nominale Zvw-premie en de inkomensafhankelijke bijdrage na verloop van tijd alsnog zullen stijgen, maar dat de premiestijging voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal gecompenseerd wordt. De bewindspersonen geven echter niet aan op welke manier deze compensatie plaatsvindt. Waarom leggen zij de vormgeving nu niet alvast, om te voorkomen dat dit bij de reguliere besluitvorming alsnog van de agenda verdwijnt en er per saldo een lastenverzwaring resteert? Op welke manieren kan de compensatie allemaal vormgegeven worden?

De leden van de SGP-fractie constateren dat de lagere inkomensgroepen opnieuw via de zorgtoeslag volledig gecompenseerd worden voor de stijging van de Zvw-premie. Deze leden constateren dat dit al jaren gebeurt, waardoor mensen met een minimuminkomen zonder zorgkosten er de laatste jaren op vooruit gegaan zijn, en mensen met een iets hoger inkomen de rekening betalen. Vinden de bewindspersonen dat wenselijk?

In de brief worden de premiegevolgen op hoofdlijnen geschetst voor de Wlz en de Zvw. De leden van de SGP-fractie kunnen hieruit echter niet afleiden welke gevolgen het totaal van de hervorming van de langdurige zorg heeft voor de koopkracht van mensen. Dit is voor hen wel heel belangrijk om uiteindelijk de wetten en regelingen goed te kunnen beoordelen. Kunnen de bewindspersonen daarom met berekeningen laten zien wat de koopkrachteffecten (gedifferentieerd naar inkomensgroepen en samenstelling huishoudens) zijn?

Inbreng 50PLUS-fractie

De leden van 50PLUS-fractie danken de bewindspersonen voor de brief met uitleg over de premiegevolgen van de overhevelingen. Deze leden hebben hier echter wel enkele vragen bij.

In de brief wordt aangegeven dat door een tijdelijke Rijksbijdrage tot 2019 de verwachte nominale stijging € 20 per jaar zal bedragen. Zoals al terecht wordt opgemerkt wordt hierbij geen rekening gehouden met een stijging van de minimaal vereiste solvabiliteit van zorgverzekeraars ten gevolge van de overhevelingen. Hoe de verzekeraar dit opvangt, is een bedrijfseconomische beslissing waar de overheid geen zeggenschap over heeft. Daarom vragen deze leden waarop de verwachting van de genoemde stijging is gebaseerd. Is dit een gemiddelde? Een verrekening via de premie van de verzekerde is immers heel wat anders dan het verlies opvangen via de reserves van de verzekeraar. De eerste situatie levert voor de verzekerde immers een heel ander financieel plaatje op dan de laatste situatie. Hoe kan er op deze wijze adequaat lastenneutraal worden gecompenseerd? Graag ontvangen zij een toelichting hierop.

De bewindspersonen geven aan dat de lagere inkomens zullen worden gecompenseerd via de zorgtoeslag. Kan worden aangegeven wat de gevolgen zijn voor mensen die daar net boven zitten? Deze vallen dan immers net buiten deze, en vele andere, compensatieregelingen en gaan er dan per saldo behoorlijk op achteruit. Ook hierop ontvangen zij graag een reactie.

II Reactie van de bewindspersoon

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft ons op 24 maart naar aanleiding van de brief van 4 maart 2014 over de premiegevolgen van de overhevelingen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Zorgverzekeringswet (Zvw)¹ in het kader van de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ) een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd.

De overheveling van zorguitgaven van de AWBZ naar de Zvw heeft gevolgen voor de premies, zoals in de brief van 4 maart aan uw Kamer is gemeld, omdat de financieringssystematiek van de AWBZ en de Zvw verschillend zijn. Dit betekent niet dat de zorg duurder wordt. De overheveling van zorg van de AWBZ naar de Zvw in het kader van de HLZ is bedoeld om deze zorg beter en goedkoper te maken, onder meer door een efficiëntere uitvoering.

In onze beantwoording gaan wij achtereenvolgens in op de vragen die door de verschillende fracties zijn gesteld over:

1. de premiegevolgen voor de AWBZ en de Wet langdurige zorg (Wlz),
2. de gevolgen voor het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ),
3. de premiegevolgen voor de Zvw,
4. de gevolgen voor het verplicht eigen risico in de Zvw,
5. de tijdelijke rijksbijdrage,
6. de solvabiliteitseisen aan verzekeraars,
7. de gevolgen voor de risicoverevening,
8. de opmerkingen van werkgevers- en werknemersorganisaties over de premiegevolgen,
9. de budgettaire gevolgen van de overhevelingen,
10. de gevolgen voor koopkracht, lasten en zorgtoeslag,
11. de overige onderwerpen die de commissie aan de orde heeft gesteld en die niet rechtstreeks samenhangen met de premiegevolgen van de overhevelingen.

¹ Kamerstuk 30 597, nr. 424

1. Premiegevolgen AWBZ en Wlz

De leden van de VVD-fractie en de ChristenUnie-fractie vragen of kan worden toegelicht waarom de Wlz-premie rond de 10% zal gaan bedragen. Zij vragen ook of kan worden ingegaan op de verwachte uitgaven in het kader van de Wlz. De leden van de PvdA-fractie vragen of een bandbreedte kan worden gegeven waartussen de Wlz-premie daadwerkelijk zal uitkomen. De leden van de SGP-fractie vragen hoe solide de inschatting is dat de premie 10% zal gaan bedragen.

De inschatting dat de Wlz-premie circa 10% zal gaan bedragen is gebaseerd op voorlopige inschattingen van de Wlz-uitgaven op grond van de nadere uitwerking HLZ zoals die op 6 november 2013 is gemeld aan de Tweede Kamer². Bij de berekening van het premiepercentage is een inschatting gemaakt van de uitgaven van de Wlz voor de jaren 2015, 2016 en 2017, van het premieplichtig inkomen voor die jaren en van de opbrengst van de eigen bijdragen. Op grond van die informatie is bepaald dat het Wlz-fonds met een premie van circa 10% per ultimo 2017 een vermogen van nul zal hebben en er dus geen tekorten en overschotten in het fonds zijn.

De premie voor de jaren 2015, 2016 en 2017 zal worden gebaseerd op de uitgavencijfers uit de begroting 2015 en de actuele raming van het premieplichtig inkomen. De Wlz-premie staat dus nog niet vast. De premie zal zeer waarschijnlijk tussen de 9% en 11% uitkomen.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat mede op grond van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) het premiepercentage nog kan veranderen. Zij vragen of het recente Centraal Economisch Plan (CEP) hiertoe aanleiding geeft. De leden van de PVV-fractie vragen wanneer de Wlz-premie bekend wordt. De leden van de CDA-fractie vragen hoeveel de Wlz-premie voor 2015, 2016 en 2017 gaat bedragen.

De Wlz-premie voor 2015, 2016 en 2017 zal worden vermeld in de VWS begroting 2015. Die premie zal worden gebaseerd op het meest actuele beeld van de Wlz-uitgaven voor de jaren 2015 tot en met 2017 zoals opgenomen in de begroting 2015. Daarbij zal rekening worden gehouden met de te verwachten loon- en prijsontwikkeling. Voor 2015 zal daarbij gebruik worden gemaakt van de ramingen in de Macro Economische Verkenning (MEV) 2015 van het CPB. Voor wat betreft het premieplichtig inkomen zal voor 2015 ook gebruik worden gemaakt van het actuele cijfer uit de MEV. Voor latere jaren zal gewerkt worden met extrapolaties op basis van de laatste middellangetermijnraming (MLT) van het CPB.

De leden van de CDA-fractie, de D66-fractie en de SGP-fractie vragen een toelichting op het voornemen om de Wlz-premie lastendekkend vast te stellen.

Het voornemen is om de Wlz-premie bij invoering vast te stellen op een lastendekkend niveau. Dat wil zeggen dat het de bedoeling is dat er in september een Wlz-premie zal worden vastgesteld voor 2015, die daarna constant wordt gehouden in 2016 en 2017. De hoogte van de premie wordt zodanig bepaald dat met dit premiepercentage over de jaren 2015, 2016 en 2017 tezamen evenveel inkomsten voor het Wlz-fonds – het Fonds Langdurige Zorg (FLZ) – worden gegenereerd als er uitgaven zijn. Er wordt dus niet gestreefd naar een jaarlijkse lastendekkende premie zoals bij de Zvw. Dit zorgt enerzijds voor een stabiele premie en anderzijds voor een duidelijke relatie tussen premie en verwachte uitgaven.

² Kamerstuk 30 597, nr. 380

Deze methodiek leidt er naar huidige inschatting toe dat de premie in 2015 iets boven lastendekkend niveau zal uitkomen en in 2017 iets onder lastendekkend niveau, omdat de uitgaven waarschijnlijk iets meer stijgen dan het premieplichtig inkomen. Bij de start van een volgende kabinetsperiode kan de premie opnieuw worden bezien.

De leden van de D66-fractie vragen of er groepen zijn die thans geen AWBZ-premie betalen, maar wel geraakt zullen door worden door de (hogere) nominale premie en inkomensafhankelijke bijdrage? Zo ja, kan dan inzichtelijk worden gemaakt om wat voor groepen dit gaat? Zullen deze groepen afzonderlijk worden gecompenseerd? Zo ja, op welke wijze?

De overheveling van de AWBZ naar de Zvw zal op termijn gepaard gaan met hogere nominale premies en een hogere inkomensafhankelijke bijdrage in de Zvw. De nominale premie zal voor huishoudens met relatief lage inkomens worden gecompenseerd via een hogere zorgtoeslag. Huishoudens die geen zorgtoeslag ontvangen of die zelf de inkomensafhankelijke bijdrage moeten betalen worden niet specifiek gecompenseerd. Wel wordt met de inkomenseffecten die voor hen resulteren uit deze overheveling rekening gehouden bij de jaarlijkse besluitvorming over de koopkracht.

Deze leden van de SGP-fractie vragen of er als gevolg van het lastendekkend vaststellen van de Wlz-premie een lastenverzwaring optreedt van € 3 miljard.

Het op een lastendekkend niveau vaststellen van de Wlz-premie zal niet gepaard gaan met een lastenverzwaring. De Wlz-premie zal naar huidige inschatting uitkomen op circa 10%, ofwel een daling van 2,65% ten opzichte van de huidige AWBZ-premie. Tegenover deze verlaging staat dat de belastingtarieven in de 1^e en 2^e schijf zullen worden verhoogd met het zelfde percentage³.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe hoog het AWBZ-premie percentage 2014 zou moeten zijn om op lastendekkend niveau te worden vastgesteld?

De AWBZ premie 2014 zou uitkomen op circa 13,8% indien hij lastendekkend zou zijn vastgesteld.

2. Gevolgen voor het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ)

De leden van de VVD-fractie vragen wat er met het tekort in het AFBZ zal gebeuren, op het moment dat de Wlz en de bijbehorende lastendekkende premie worden ingevoerd.

Vanaf 2015 zullen er geen nieuwe uitgaven en inkomsten meer zijn voor het AFBZ. Het zal echter – zo blijkt uit de ervaring met het afwickelen van de Algemene Kas van de Ziekenfondswet – de nodige jaren duren voordat alle uitgaven en inkomsten boekhoudkundig zijn verwerkt. Zo kan de definitieve hoogte van de AWBZ-premie-inkomsten pas worden bepaald nadat (vrijwel) alle burgers aangifte hebben gedaan. Daardoor zal de afwikkeling van de AWBZ-premie 2014 pas rond 2018 plaatsvinden. Als vrijwel alle inkomsten en uitgaven zijn verwerkt, dan wordt het AFBZ geliquideerd. Het op dat moment aanwezige negatieve vermogen wordt op dat moment aangezuiverd tot nul via een eenmalige rijksbijdrage, net zoals gebeurd is bij de liquidatie van de Algemene Kas.

³ Zie ook Kamerstuk 30 597, nr. 390, bijlage «Factsheet 1: Financiering van de langdurige zorg voor en na de overhevelingen in het kader van de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ)»

De leden van de SP-fractie vragen om een overzicht met de tekorten en overschotten in het AFBZ sinds 2001. Voorts vragen zij om de vulling van het fonds uit te splitsen. Zij vragen om de vulling van het AFBZ voordat het fonds onderdeel was van de rijksbegroting en de premie nog niet gebruikt werd voor belastingverlaging en heffingskorting. Zij vragen hoeveel AWBZ-premie sinds 2001 gebruikt is voor belastingverlaging via heffingskortingen en vragen of kan worden aangegeven welke heffingskortingen het precies zijn. De leden vragen of uit vergelijking van de overzichten niet blijkt dat er een kunstmatig tekort wordt gecreëerd.

In tabel 1 wordt het gevraagde overzicht gegeven voor zowel het jaar 2000 als voor de jaren 2001 tot en met 2013.

Tabel 1: Financieel overzicht AFBZ 2000–2013 (x € 1 mld)

Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AWBZ-premie	14	12	12	14	16	16	14	13	16	14	15	15	17	18
BIKK	0	2	2	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	4
Eigen bijdragen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Totale inkomsten	15	15	16	20	23	23	23	22	22	20	21	22	23	23
Saldo	0	-2	-3	1	2	1	0	0	-1	-3	-3	-2	-5	-4
Vermogen	1	-1	-4	-3	-1	0	0	1	-1	-4	-6	-9	-13	-17

Het AFBZ maakt op dit moment geen deel uit van de rijksbegroting. Wel maakt het AFBZ gebruik van geïntegreerd middelenbeheer; het houdt zijn geld aan in de schatkist en kan bij de schatkist lenen. De AWBZ-premie wordt ook niet gebruikt om belastingverlagingen te geven. Wel wordt de AWBZ-premie sinds de belastingherziening 2001 geïntegreerd geheven met de premie voor de Algemene Ouderdomswet (AOW), de premie voor de Algemene Nabestaandenwet (ANW) en de loon- en inkomstenbelasting. De heffingskortingen die sinds de belastingherziening 2001 bestaan worden in mindering gebracht bij alle heffingsonderdelen. Dit werkt in het voordeel van personen met een laag inkomen die vrijwel geen belasting betalen. Ter compensatie van de daling van de AWBZ-premie-inkomsten die hiervan het gevolg zijn wordt sinds 2001 de Bijdrage in de Kosten van Kortingen (BIKK) vanuit de begroting in het AFBZ gestort.

De AWBZ-inkomsten dalen dus niet door de methodiek van de heffingskortingen. Het bedrag waarmee de premies dalen, wordt gecompenseerd via de BIKK. Dit blijkt ook uit vergelijking van de cijfers voor 2000 en 2001. De inkomsten blijven gelijk, alleen de premies zijn 2 miljard lager; precies het bedrag dat aan BIKK wordt ontvangen.

Het bedrag waarmee de AWBZ-premies zijn gedaald over de periode 2001 tot en met 2013 komt dus overeen met het bedrag dat van 2001 tot en met 2013 als BIKK is ontvangen. Dit is € 57 miljard. Om welke heffingskortingen het gaat bij de AWBZ valt niet precies aan te geven, vanwege de geïntegreerde heffingsstructuur.

De leden van de SP-fractie vragen of de Wlz-premie net als de AWBZ-premie vanaf 2001 niet geheel terecht zal komen in het FLZ. Ook vragen zij of de premie lager kan worden vastgesteld als wordt uitgegaan van de situatie van voor 2001.

De Wlz-premies zullen geheel ten goede komen aan het FLZ, net zoals de AWBZ-premie nu geheel ten goede komen aan het AFBZ. Wel zullen – net als nu – de heffingskortingen deels verrekend worden met de Wlz-premie

en zullen de effecten van de stijgende heffingskortingen worden gecompenseerd door de BIKK.

Indien de heffingskortingen in het geheel niet meer in mindering zouden worden gebracht op de Wlz-premie, dan zouden de Wlz-inkomsten stijgen. Een gevolg zou zijn dat burgers met een laag inkomen een deel van hun heffingskortingen niet zouden kunnen verzilveren en dus een inkomensachteruitgang zouden ondervinden.

De leden van de SGP-fractie signaleren dat de premie van de AWBZ al jarenlang niet lastendekkend is vanwege toegenomen (hoogte van) heffingskortingen. Daardoor hoeven mensen met lagere inkomens vaak helemaal geen, of een sterk gereduceerde premie te betalen voor de AWBZ. Zij vragen hoe de bijdrage aan het AWBZ-fonds op dit moment en de bijdrage aan het FLZ in 2017, verdeeld is over de verschillende inkomensdecielen.

De heffingskortingen worden verwerkt via de geïntegreerde loon- en inkomstenheffing en drukken inderdaad de opbrengst van de AWBZ-premies. De toename van de heffingskortingen drukt echter niet de totale inkomsten van het AFBZ, omdat het AFBZ voor deze toename wordt gecompenseerd via de BIKK. De oplopende tekorten zijn het gevolg van de keuze om het AWBZ-premiepercentage relatief stabiel te houden in een tijd waarin de AWBZ-uitgaven fors stegen.

Hoe de AWBZ-premie precies verdeeld is over de inkomensdecielen valt niet goed te berekenen. Dit vergt immers dat precies bekend is bij welke inkomensdecielen de heffingskortingen neerslaan en welk deel daarvan dan betrekking heeft op de AWBZ. Een verdeling van de Wlz-premie is ook niet beschikbaar, al was het maar omdat de hoogte van de premie nog niet vaststaat.

De leden van de SGP-fractie vragen of de voorgenomen stijgingen van de arbeidskorting in de komende jaren als consequentie hebben dat hierdoor nog minder mensen via de premies zullen bijdragen aan de kosten voor de langdurige zorg. Deze leden vragen ook wat de gevolgen voor de Wlz-premie voor de komende jaren zijn van de verhoging van de heffingskortingen op de lastendekkende premie.

Indien de heffingskortingen in omvang groter worden, dan daalt het bedrag dat via de premie wordt opgebracht, evenals het aantal personen dat premie betaalt. Daar tegenover staat dat de BIKK dan toeneemt, zodat de opbrengst voor het fonds per saldo gelijk blijft. De Wlz-premie hoeft dus niet verder omhoog.

3. Premiegevolgen Zvw

Voordat wij ingaan op de vragen over de premiegevolgen voor de Zvw merken wij op dat in het gehanteerde bedrag voor de totale omvang van de overhevelingen nog geen rekening is gehouden met de budgettaire gevolgen van de nadere kabinetsbesluitvorming over de positionering van de intramurale langdurige GGZ waarover uw Kamer op 24 maart 2014 is geïnformeerd⁴. De omvang van de overhevelingen zal daardoor kleiner zijn en dit heeft invloed op de stijging van de premie en op de hoogte van de rijksbijdrage. De precieze effecten zijn nog niet bekend.

⁴ Kamerstuk 30 597, nr. 427

De leden van de VVD-fractie, de PVV-fractie, de CDA-fractie, de D66-fractie, de ChristenUnie-fractie en de GroenLinks-fractie vragen welke invloed de rijksbijdrage heeft op de inkomensafhankelijke bijdrage (IAB). Zij vragen hoeveel de IAB zal stijgen. De D66-fractie vraagt naar de effecten op de verlaagde IAB, die betaald wordt door zelfstandigen en gepensioneerden. De PVV-fractie vraagt ook naar de effecten voor bedrijven na 2019.

De totale lasten in het kader van de Zvw worden 50–50 verdeeld over de IAB enerzijds en de nominale component (nominale premie plus eigen betalingen plus rijksbijdrage voor kinderen) anderzijds. De rijksbijdrage in het kader van de overhevelingen zal de totale lasten drukken en daardoor zorgen voor zowel een zachte landing van de nominale premie als van de IAB. De IAB zal als gevolg van de overhevelingen structureel 0,55%-punt hoger uitkomen. Dit effect treedt zowel op bij de normale bijdrage (betaald door werkgevers) als bij de verlaagde bijdrage (betaald door zelfstandigen en gepensioneerden). Door de rijksbijdrage wordt de stijging beperkt tot circa 0,1%-punt per jaar tussen 2015 en 2019. Vanaf 2019 wordt de overgehevelde zorg volledig gefinancierd via de reguliere systematiek van de Zvw, waarin 50% wordt gedekt via de IAB.

De leden van de PVV-fractie vragen of de IAB in 2014 te hoog is vastgesteld en met hoeveel. Zij vragen hoe de 50–50 verhouding weer gelijk wordt getrokken.

De nominale premie is in 2014 fors lager uitgevallen dan werd geraamd in de begroting 2014. Achteraf kan worden vastgesteld dat de IAB hoger is vastgesteld dan hoort bij een 50–50-verdeling. Conform de gebruikelijke systematiek wordt in augustus bepaald hoe de verhouding tussen de nominale component (de nominale premie, de rijksbijdrage kinderen en de eigen betalingen) en de IAB over de jaren 2006 tot en met 2014 is geweest. Indien daaruit naar voren komt dat de IAB lager is geweest, dan wordt het verschil in de komende vier jaar weggewerkt, waarbij de IAB in 2015 neerwaarts en de nominale premie opwaarts wordt beïnvloed. Uit de huidige cijfers komt naar voren dat een dergelijke correctie nodig is. Hoe groot de correctie wordt hangt onder andere af van de CPB-raming van de IAB over 2014 uit de MEV.

De leden van de PvdA-fractie vragen welke maximale stijging van de premie het gevolg kan zijn van de hogere solvabiliteitseisen.

De overhevelingen van AWBZ naar Zvw en de overhevelingen van Zvw naar gemeenten in het kader van de jeugdwet leiden per saldo tot een toename van de minimaal vereiste solvabiliteit met circa € 350 mln. Verzekeraars mogen deze solvabiliteit in 3 jaar opbouwen. De toename van de minimaal vereiste solvabiliteit per jaar door de overhevelingen bedraagt daardoor circa € 120 mln. Indien dit één op één vertaald zou worden naar hogere premies, komt dit overeen met een maximale premiestijging van circa € 9. Echter, verzekeraars bepalen zelf in hoeverre zij de hogere minimaal vereiste solvabiliteit financieren door middel van een incidentele opslag op de premie dan wel uit bestaande reserves. In paragraaf 6 wordt nader ingegaan op de gevolgen van de overhevelingen voor de solvabiliteit van verzekeraars.

De leden van de PVV-fractie vragen welke besluiten van de Kamer over de overhevelingen nog invloed op de premiegevolgen hebben.

Alle besluiten van de Kamer die ertoe leiden dat een groter bedrag wordt overgeheveld naar de Zvw leiden tot een grotere premiestijging en vice versa. Als vuistregel geldt dat als de overheveling € 300 miljoen groter

wordt, de nominale premie structureel € 10 op jaarbasis hoger uitkomt, waarvan € 2 in de premie 2015 zal neerslaan.

De leden van de SGP-fractie vragen naar de premiegevolgen bij diverse opties rond de overheveling van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ).

De effecten op de nominale premie in 2015 van de diverse varianten rond de overheveling van de GGZ zijn beperkt. In de maximale variant is de premiestijging als gevolg van de overheveling van de GGZ uit de AWBZ € 4 in 2015. In andere varianten is deze premiestijging minder. De precieze premiegevolgen van de nadere kabinetsbesluitvorming over de positionering van de langdurige GGZ waarover uw Kamer op 24 maart is geïnformeerd zijn op dit moment nog niet bekend.

De leden van de CDA-fractie vragen wanneer definitief bekend is wat de stijging van de nominale premie wordt. De leden van de GroenLinks-fractie vragen of een betrouwbare berekening mogelijk is.

De nominale premie wordt vastgesteld door verzekeraars. De stijging van de nominale premie 2015 is dus pas in november 2014 bekend. Het ministerie van VWS presenteert in de begroting 2015 een raming van de nominale premie op basis van de dan bekende informatie. Die raming is onder andere afhankelijk van de raming van de loon- en prijsstijging en de ontwikkeling van de IAB 2014 in de MEV 2015 van het CPB. Die cijfers ontvangt VWS kort voor afronding van de begroting.

In het algemeen worden ramingen betrouwbaarder naarmate meer informatie beschikbaar is en de ramingsperiode minder ver in de toekomst ligt. Het verschil tussen de gerealiseerde premie voor 2014 en de premieramingen van VWS en CPB in respectievelijk de VWS-begroting 2014 en de MEV 2014 toont echter aan dat dit geen garantie is. Het gedrag van individuele verzekeraars kan een aanzienlijke invloed hebben op de premie, en dit gedrag is afhankelijk van concurrentieoverwegingen.

De leden van de fracties van CDA en ChristenUnie vragen naar een onderbouwing van de premiestijging van maximaal € 20 in 2015 als gevolg van de overhevelingen. De leden van de D66-fractie en de SGP-fractie vragen om een onderbouwing van de premiestijging van € 100 als gevolg van de overhevelingen die zou optreden zonder rijksbijdrage en vragen ook wat de gevolgen zijn voor de rijksbijdrage voor kinderen. De leden van de SGP fractie vragen ook naar het effect op het eigen risico en de IAB. De leden van de D66-fractie, de ChristenUnie-fractie en de GroenLinks-fractie vragen ook naar het verschil met de premiestijging van € 144 uit het CEP en de leden van de D66-fractie naar het verschil met de premiestijging van € 200 van de Stichting van de Arbeid (STAR).

Het saldo van de overheveling van de AWBZ naar de Zvw en de overheveling van de Zvw naar de gemeenten (jeugd-GGZ) bedraagt in 2015 circa € 3,2 miljard. In dit bedrag is nog geen rekening gehouden met de recente kabinetsbesluitvorming over de overheveling van de langdurige intramurale GGZ. Deze € 3,2 miljard zou zonder rijksbijdrage voor 50% worden opgebracht via de IAB en voor 50% via de nominale component (nominale premie, rijksbijdrage voor kinderen en eigen betalingen). De IAB zou dan met circa € 1,6 miljard (0,5%-punt) toenemen. De opbrengst van het eigen risico en de rijksbijdrage voor kinderen komen beide circa € 0,2 miljard hoger uit. Gegeven de effecten op de eigen betalingen en de rijksbijdrage voor kinderen is het effect op de nominale premie circa € 1,3 miljard. Omdat dit bedrag moet worden opgebracht door circa 13 miljoen volwassen verzekerden zou de premiestijging circa € 100 op jaarbasis

bedragen. Het gemiddeld eigen risico komt vanaf 2015 in geval van indexering op grond van de toegenomen schadelast € 15 hoger uit.

Via de rijksbijdrage wordt bereikt dat de premiestijging wordt uitgesmeerd over vijf jaar. Daardoor wordt de premiestijging in 2015 niet circa € 100, maar maximaal € 20 op jaarbasis.

De door het CPB in het CEP geraamde premiestijging van € 144 betreft niet alleen het effect van de overhevelingen op de nominale Zvw-premie. In de CPB-raming wordt ook rekening gehouden met correcties op de 50-50-systematiek en de reguliere uitgavenstijging. De CPB-raming is nog zeer voorlopig.

Bij de bepaling van de premiestijging van € 200 die genoemd is door de STAR, is alleen gekeken naar de overheveling van AWBZ naar Zvw. Er is geen rekening gehouden met het premiedrukkend effect van de overheveling van de jeugd-GGZ van Zvw naar de gemeenten. Daarnaast is gerekend met het structurele bedrag van de overheveling, dat hoger ligt dan het bedrag van de overheveling in 2015. Voorts is geen rekening gehouden met het effect van de hogere opbrengst van het eigen risico op de premie en met de rijksbijdrage voor kinderen. Overigens is de berekening van de STAR gebaseerd op cijfers die inmiddels gedateerd zijn.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen hoe de verwachte premiestijging door de overhevelingen van maximaal € 20 zich verhoudt tot de stijging van € 50 die bij de begrotingsbehandeling is gemeld. De leden van de 50 plus-fractie vragen waarop de verwachte stijging van de nominale Zvw-premie door de overhevelingen met maximaal € 20 is gebaseerd en of dit een gemiddelde is.

De premiestijging van maximaal € 20 op jaarbasis die wordt genoemd in de brief van 4 maart 2014 heeft betrekking op de verwachte gemiddelde stijging van de nominale premie in de Zorgverzekeringswet (Zvw) in 2015 door de overheveling van zorguitgaven van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Zvw in het kader van de hervorming van de langdurige zorg (HLZ), de overheveling van de geestelijke gezondheidszorg voor jongeren (jeugd-GGZ) van de Zvw naar gemeenten in het kader van de Jeugdwet en de tijdelijke rijksbijdrage.

De leden van de CDA-fractie, de SP-fractie, de PVV-fractie en de ChristenUnie-fractie vragen naar de verwachte premiestijging als gevolg van de overheveling in 2016, 2017 2018 en 2019, mede in relatie tot de afbouw van de rijksbijdrage. De leden van de CDA-fractie vragen naar de gevolgen van de Zvw-premie als het aantal mensen dat gebruik maakt van de WLZ hoger uitvalt dan 200.000. De leden van de PVV-fractie vragen wanneer er duidelijkheid is over deze cijfers. De leden van GroenLinks-fractie vragen of zal worden bijgehouden welke premiestijging voor burgers en bedrijven valt toe te schrijven aan de overheveling.

De stijging van de nominale premie zal als gevolg van de overhevelingen en rekening houdend met de rijksbijdrage in de jaren 2015 tot en met 2019 gemiddeld circa € 20 op jaarbasis bedragen, waarbij de premiestijging in 2015 iets onder en in de overige jaren iets boven het gemiddelde ligt. Dit komt enerzijds door het effect van de indexering van het eigen risico door de overhevelingen, dat zich in beginsel volledig in 2015 voordoet. Anderzijds neemt de omvang van de overgehevelde zorguitgaven na 2015 naar verwachting nog enigszins toe, waardoor ook het effect op de premie in die jaren iets groter is dan in 2015.

De hoogte van de rijksbijdrage wordt vastgesteld in de begroting 2015 van VWS. In de begroting komt ook een actuele inschatting van de over te hevelen bedragen (in lopende prijzen) in de jaren 2015 tot en met 2019. De ontwikkeling van de uitgaven van de overgehevelde zorg kan daarna natuurlijk nog wel wijzigen, waardoor ook de premie-effecten kunnen wijzigen. Indien er in de toekomst door meer burgers gebruik wordt gemaakt van de Wlz en minder van de Zvw als nu verwacht, dan zal de Zvw-premiestijging lager uitkomen. Het is echter niet mogelijk om in volgende jaren aan te geven welk deel van de premieontwikkeling samenhangt met de overheveling. Het is immers onmogelijk om na 2015 aan te geven welk deel van de raming van een overgehevelde post samenhangt met de overheveling en welk deel met ontwikkelingen die zich na de overheveling hebben voorgedaan.

De leden van de CDA-fractie vragen naar de oorzaken voor de reguliere premiestijging, die komt bovenop het effect van maximaal € 20 als gevolg van de overhevelingen.

De nominale premie verandert van jaar op jaar. Die verandering is het gevolg van een aantal factoren. Allereerst kennen de zorguitgaven van jaar op jaar een groei. Deze wordt veroorzaakt door volumeontwikkelingen, maar ook door loon- en prijsontwikkelingen. Deze groei is de laatste jaren lager dan in het verleden. Daarnaast wordt de premieontwikkeling beïnvloed door het wegwerken van tekorten of overschotten uit het Zorgverzekeringsfonds (Zvf), het opbouwen en afbouwen van reserves door verzekeraars, door correcties in de financieringsverhouding die beogen afwijkingen in de 50–50-verhouding in het verleden te corrigeren en door de ontwikkeling van het aantal verzekerden.

4. Verplicht eigen risico Zvw

De leden van de CDA-fractie, ChristenUnie-fractie en de GroenLinks-fractie vragen om de gevolgen van de overhevelingen voor het eigen risico in 2015 en in latere jaren.

In de Zvw is wettelijk bepaald dat het verplicht eigen risico elk jaar automatisch mee stijgt met de stijging van de uitgaven in de Zvw, de zogenaamde indexatie. In de brief van 6 november 2013 over de nadere uitwerking HLZ is aangegeven dat het verplicht eigen risico in de Zvw als gevolg van de overhevelingen in 2015 naar verwachting met € 30 op jaarbasis wordt geïndexeerd. Daar bovenop komt nog de jaarlijkse indexatie door de stijging van de overige uitgaven in de Zvw. De uiteindelijke hoogte van het eigen risico voor 2015 zal zoals gebruikelijk worden opgenomen in de begroting 2015 van het ministerie van VWS.

Na 2015 stijgt het verplicht eigen risico in beginsel niet meer extra door de overhevelingen. De uitgaven aan de zorg die is overgeheveld lopen dan mee in de reguliere indexering van het eigen risico. Een betrouwbare – meerjarige – raming kan op dit moment nog niet gemaakt worden omdat er nog de nodige onzekerheid is over de ontwikkeling van de uitgaven in de Zvw die bepalend zijn voor de indexering van het eigen risico. Dit geldt nog sterker voor de jaren na 2015.

De leden van de D66-fractie vragen waarom de bewindspersonen ervoor kiezen de overheveling van taken volledig in het eigen risico te laten lopen, en niet een eigenbijdragesystematiek te handhaven of introduceren voor (een deel van) de nu over te hevelen zorg.

In artikel 19 van de Zvw is vastgelegd dat het verplicht eigen risico automatisch mee stijgt met de stijging van de uitgaven in de Zvw, om de verhouding tussen collectieve betalingen enerzijds en de eigen betalingen in verband met het verplicht eigen risico anderzijds in stand te houden. Dit is de indexatie van het verplicht eigen risico. Als gevolg van de overhevelingen naar de Zvw stijgen de uitgaven en daarmee het verplicht eigen risico. De geraamde omvang van de huidige opbrengst van de eigen betalingen in de AWBZ voor de zorg die wordt overgeheveld is gelijk aan de geraamde stijging van de eigen betalingen in verband met het verplicht eigen risico door deze overheveling. De invoering van eigen betalingen – naast de automatische indexatie van het eigen risico – is dus niet nodig.

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre in de huidige systematiek een hoger eigen risico voor de lagere inkomens wordt gecompenseerd door een hogere zorgtoeslag, en in hoeverre dat geldt voor (hogere) eigen bijdrage in de Zvw.

De zorgtoeslag compenseert volledig voor stijgingen van de gemiddelde premie en het gemiddelde eigen risico dat verzekerden betalen. Een stijging van het maximale eigen risico vertaalt zich voor ongeveer de helft in een stijging van het gemiddeld eigen risico, omdat niet iedereen het maximale eigen risico vol maakt. De zorgtoeslag verandert niet wanneer eigen bijdragen toenemen.

5. Tijdelijke rijksbijdrage

De leden van de fracties van de VVD, het CDA, D66, de ChristenUnie en de SGP vragen naar de omvang van de tijdelijke rijksbijdrage. De leden van het CDA vragen daarnaast naar de opbouw van de rijksbijdrage. De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de definitieve vaststelling van de rijksbijdrage plaatsvindt en naar de eventuele effecten op de eerder gemelde premiegevolgen van de overhevelingen. Tot slot vragen de leden van de ChristenUnie-fractie en de SGP-fractie naar de financiële dekking van de rijksbijdrage.

De rijksbijdrage in 2015 bedraagt 80% van het saldo dat resulteert door de geraamde stijging van de Zvw-uitgaven in 2015 in verband met de nadere uitwerking Hervorming Langdurige Zorg te verminderen met de geraamde daling van de Zvw-uitgaven in 2015 in verband met de overheveling van de Jeugd-GGZ naar gemeenten in het kader van de Jeugdwet en met de geraamde stijging van de opbrengst van het verplicht eigen risico in 2015 door de overhevelingen.

Volgens de voorlopige inzichten op grond van de HLZ-brief van 6 november 2013 en de brief van 10 november 2013 over het over te hevelen macrobudget jeugd-GGZ⁵ bedraagt de rijksbijdrage in 2015 circa € 2,4 miljard. In de jaren 2016, 2017 en 2018 bedraagt de tijdelijke rijksbijdrage respectievelijk 60% (€ 1,8 miljard), 40% (€ 1,2 miljard) en 20% (€ 0,6 miljard) van het saldo van de overhevelingen in 2015. In 2019 is er geen rijksbijdrage meer omdat in dat jaar de laatste stap in de stijging van de Zvw-premie door de overhevelingen wordt gezet.

In deze bedragen is nog geen rekening gehouden met de recente kabinetsbesluitvorming over de positionering van de intramurale langdurige GGZ. Als gevolg daarvan zullen de zorguitgaven die naar de Zvw worden overgeheveld, de rijksbijdrage en de premiestijging door de

⁵ Kamerstuk 31 839, nr. 323

overhevelingen naar verwachting iets lager uitvallen. De rijksbijdrage wordt vastgesteld in de begroting van het Ministerie van VWS voor 2015.

De rijksbijdrage wordt betaald uit de algemene middelen. Dit leidt niet tot hogere collectieve uitgaven. De zorguitgaven veranderen immers niet als gevolg van de rijksbijdrage. De rijksbijdrage zorgt alleen tijdelijk voor een andere financiering van de overgehevelde zorguitgaven via een betaling vanuit de algemene middelen aan het Zorgverzekeringsfonds. Dit is een financiële transactie binnen de boekhouding van de overheid waarvoor geen dekking nodig is. De rijksbijdrage heeft wel invloed op de ontwikkeling van de Zvw-premies. De premies zijn onderdeel van het inkomstencader. De premiemutaties worden hierbinnen gecompenseerd. De lastenverschuiving die optreedt door de invoering van de rijksbijdrage wordt betrokken bij de jaarlijkse koopkracht- en lastenbesluitvorming van het kabinet in augustus.

De leden van de VVD-fractie vragen of de stijging van de zorgverzekeringspremie door de overhevelingen met € 100 op jaarbasis zonder het effect van de rijksbijdrage, die wordt genoemd in de brief van 4 maart, betrekking heeft op de nominale premie. Dit is inderdaad het geval.

De leden van de CDA-fractie vragen wat het effect van de rijksbijdrage op de nominale premie is op lange termijn.

De rijksbijdrage is bedoeld om de premiegevolgen van de overhevelingen naar de Zvw tijdelijk te verzachten en te zorgen voor een zachte landing van de overgehevelde uitgaven in de financieringssysteem van de Zvw. Vanaf 2019 is de rijksbijdrage volledig afgebouwd en heeft zij geen effect meer op de nominale premie en de IAB.

6. Solvabiliteitseisen

De leden van de PvdA-fractie en de PVV-fractie vragen naar een overzicht van de aanwezige solvabiliteit en oversolvabiliteit bij verzekeraars. Dit overzicht is opgenomen in tabel 2.

Tabel 2: Aanwezige solvabiliteit zorgverzekeraars 2012 (x € 1 mln)

Basisverzekering plus aanvullende verzekering			
Concern/verzekeraar	Aanwezige solvabiliteit	Vereiste solvabiliteit	Oversolvabiliteit (%)
Achmea	1.780	1.222 ¹	46
ASR	111	56	98
CZ	2.017	840	140
De Friesland	272	125	118
DSW/Stad Holland	307	112	174
ENO	60	25	140
Menzis	1.049	534	96
ONVZ	263	103	155
VGZ	1.736	1.083	60
Zorg en Zekerheid	259	104	149
Totaal	7.854	4.204	87
Wv basis verzekering	6.295	3.504	80
Wv aanv verzekering	1.559	700	123

¹ Bron: Achmea. Cijfers Achmea wijken af ten opzichte van bron DNB aangezien Achmea in 2013 de definitie van solvabiliteit heeft aangepast aan de marktstandaard, in plaats van double gearing.

(Bron: De Nederlandsche Bank)

De leden van de fracties van de PVDA, de SP, de PVV en de ChristenUnie vragen naar de inzet van reserves door zorgverzekeraars om de hogere vereiste solvabiliteit in verband met de overhevelingen op te vangen.

Zoals aangegeven in de brief van 4 maart over premiegevolgen overhevelingen Zvw en AWBZ is het een bedrijfseconomische beslissing van individuele verzekeraars of zij de hogere minimale solvabiliteit financieren door middel van een incidentele opslag op de premie dan wel uit bestaande reserves, en ieder maakt hierbij zijn eigen keuzes. Hierbij dient in acht te worden genomen dat zorgverzekeraars private partijen zijn die opereren in een concurrerende markt. Het is derhalve niet aan ons om deze beslissing aan zorgverzekeraars op te leggen.

Zorgverzekeraars hebben de laatste jaren aangegeven, met oog op de onzekerheden ten aanzien van de effecten op de vereiste solvabiliteit van de invoering van Solvency II en van de overhevelingen van de AWBZ naar de Zvw, een prudent beleid te voeren bij de inzet van reserves. Wij verwachten dat zorgverzekeraars ter dekking van de verhoogde minimaal vereiste solvabiliteit eerst hun bestaande oversolvabiliteit in zullen zetten alvorens zij overgaan op een opslag op de premie.

De leden van de PvdA-fractie, de SP-fractie, de D66-fractie en de SGP-fractie vragen naar de gevolgen van de overhevelingen voor de vereiste minimale solvabiliteit van verzekeraars.

Naar verwachting zullen als gevolg van de overhevelingen de Zvw-uitgaven met circa € 3,2 miljard stijgen. Dit houdt in dat de grondslag waarover de vereiste solvabiliteit wordt berekend toeneemt. Uitgaande van de huidige solvabiliteitseis van 11% betekent dit een verhoging van € 350 miljoen. Aangezien bij de bepaling van de minimaal vereiste solvabiliteit wordt gekeken naar de gemiddelde uitgaven over de laatste drie jaar, impliceert dit een stijging van circa € 120 miljoen in 2015

De leden van de SP-fractie vragen of de hogere vereiste minimale solvabiliteit een reden is om de overhevelingen te heroverwegen en om de risicoverevening achteraf te verhogen.

De positieve effecten van de overheveling op kosten en kwaliteit van de over te hevelen zorg zijn naar verwachting groter dan het mogelijk opwaartse effect van de hogere vereiste solvabiliteit op de premie.

De solvabiliteitseisen onder Solvency I, maar ook Solvency II, zijn onafhankelijk van het risicoregime. De risicoverevening achteraf optrekken tot honderd procent is dan ook geen oplossing voor de mogelijke opwaartse premiedruk.

De leden van de SGP-fractie vragen de bewindspersonen of de tijdelijke aanvullende rijksbijdrage in de eerste jaren invloed heeft op de vereiste solvabiliteit.

Aangezien in het huidige solvabiliteitstoezicht niet het premievolume van een verzekeraar maar de schade leidend is, is de tijdelijke rijksbijdrage onder Solvency I niet van invloed op de vereiste solvabiliteit.

Onder Solvency II – dat naar verwachting per 2016 wordt ingevoerd – wordt de vereiste solvabiliteit op een andere wijze vastgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met het premievolume. De tijdelijke aanvullende rijksbijdrage heeft daardoor onder Solvency II wel invloed op de vereiste solvabiliteit. Onder Solvency II zal naar verwachting – op basis van tentatieve berekeningen – de minimaal vereiste solvabiliteit vanaf

2016 jaarlijks met circa € 0,1 miljard toenemen tot in totaal € 0,5 miljard in 2019.

De leden van de SP-fractie vragen of wij ons ervan bewust zijn dat hogere reserve-eisen aan verzekeraars van invloed zijn op de premie.

Wij zijn ons er van bewust dat als gevolg van de overhevelingen de minimaal vereiste solvabiliteit stijgt. Wij verwachten echter niet dat verzekeraars direct overgaan tot het verhogen van de premie maar voor zover mogelijk eerst hun bestaande oversolvabiliteit in zullen zetten alvorens zij overgaan tot een opslag op de premie.

De leden van de CDA-fractie vragen om een nadere toelichting op de gevolgen van de overhevelingen voor de solvabiliteit van verzekeraars en om een toelichting op het verschil tussen de € 0,6 miljard aan extra benodigde reserves die het CPB noemt in het CEP 2014 en de € 0,4 miljard aan extra reserves die genoemd zijn in de brief over de nadere uitwerking HLZ van 6 november 2013.

Het effect van de overhevelingen op de solvabiliteitseisen is, dat de grondslag waarover de minimaal vereiste solvabiliteit wordt berekend toeneemt. Naar verwachting zullen als gevolg van de overhevelingen de Zvw-uitgaven per saldo met circa € 3,2 miljard stijgen.

Uitgaande van de huidige minimale solvabiliteitseis van 11% betekent dit een verhoging van de minimale solvabiliteitseis met circa € 350 miljoen. In de brief van 6 november werd uitgegaan van een verhoging van de minimaal vereiste solvabiliteit met € 0,4 miljard, op basis van de inzichten over de omvang van de overhevelingen op dat moment. Aangezien bij de bepaling van de minimaal vereiste solvabiliteit wordt gekeken naar de gemiddelde uitgaven over de laatste drie jaar, impliceert een stijging van de minimaal vereiste solvabiliteit met € 350 mln een stijging van circa € 120 miljoen in 2015.

Zorgverzekeraars houden uit het oogpunt van prudentie een buffer boven de minimaal vereiste solvabiliteit aan. Ook De Nederlandsche Bank (DNB) acht het verstandig dat er een marge in acht wordt genomen ten opzichte van de minimale vereisten. De feitelijke solvabiliteitsratio zal in de praktijk dus hoger zijn dan de minimale solvabiliteitsratio. De CPB-raming van € 0,6 miljard aan extra benodigde reserves in het CEP heeft betrekking op de feitelijke solvabiliteit.

De leden van de CDA-fractie vragen of bij de premiegevolgen van de overhevelingen rekening is gehouden met de eisen die Solvency II aan de zorgverzekeraars gaat stellen.

In de brief van 4 maart is aangegeven dat in de geschetste premiegevolgen van de overhevelingen naar de Zvw in 2015 geen rekening is gehouden met de toename van de solvabiliteitseisen, omdat niet bekend is hoe verzekeraars de extra solvabiliteit financieren. De achterliggende redenen zijn enerzijds dat vanwege het feit dat bij de vaststelling van de vereiste solvabiliteit onder Solvency I gekeken wordt naar de gemiddelde uitgaven over de laatste 3 jaar de stijging van de vereiste solvabiliteit in 2015 niet meer dan € 120 miljoen bedraagt, en anderzijds dat de zorgverzekeraars op dit moment in het algemeen een ruime oversolvabiliteit hebben. Voor zorgverzekeraars is er naar verwachting dan ook geen dringende noodzaak om – uit hoofde van de stijging van de vereiste solvabiliteit als gevolg van de overheveling – voor 2015 hun premie te verhogen. Met de eisen die Solvency II aan de zorgverzekeraars gaat

stellen is geen rekening gehouden in de berekening van de premiegevolgen voor 2015 omdat Solvency II in 2015 nog niet van toepassing is.

De leden van de CDA-fractie vragen om een berekening van het effect van Solvency II op de solvabiliteitseisen in verband met de overhevelingen.

Hoewel er nog een aantal onzekerheden zijn ten aanzien van de exacte berekening van de omvang van de vereiste solvabiliteit onder Solvency II blijkt uit tentatieve berekeningen van het ministerie van VWS dat onder Solvency II de vereiste solvabiliteit als gevolg van de overhevelingen – rekening houdend met de tijdelijke aanvullende Rijksbijdrage – vanaf 2016 tot en met 2019 jaarlijks met circa € 0,1 miljard (tot uiteindelijk circa € 0,5 miljard in 2019) zal stijgen. Deze berekeningen laten zien dat de stijging in de minimaal vereiste solvabiliteit mede door de tijdelijke rijksbijdrage geleidelijk toeneemt en daardoor niet leidt tot een eenmalige sterke opwaartse druk op de hoogte van de nominale premie.

7. Risicoverevening

De leden van de fractie van de PvdA en D66 vragen op welke wijze de risicoverevening aangepast zal worden als gevolg van de overhevelingen vanuit de AWBZ naar de Zvw. Daarnaast vragen de leden van de fractie van de PvdA of hiervoor momenteel voldoende data beschikbaar zijn.

Uit de recent uitgevoerde onderzoeken in het kader van de overhevelingen zijn aanknopingspunten naar voren gekomen om de ex ante risicovereveningsmodellen te verbeteren. Voor de langdurige intramurale geestelijke gezondheidszorg zijn de aanknopingspunten een criterium gebaseerd op zorgvraagzwaarte en een criterium gebaseerd op meerjarig hoge kosten. Voor verpleging en verzorging is dit een criterium gebaseerd op morbiditeit (bijvoorbeeld historisch geneesmiddelengebruik) waarbij rekening gehouden wordt met leeftijd. Er zijn voldoende gegevens beschikbaar vanuit de AWBZ om onderzoek te laten doen en het vereveningsmodel voor 2015 op te baseren. Elk jaar wordt onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verbeteringen van de ex ante vereveningsmodellen. Zoals gebruikelijk zal uw Kamer in juni met een brief geïnformeerd worden over de voorgenomen vormgeving van de ex ante risicovereveningsmodellen voor het komende jaar.

De leden van de fractie van de SP vragen of aangegeven kan worden hoe de over te hevelen zorg verdeeld is over de verschillende zorgverzekeraars.

Uit onderzoek⁶ blijkt dat de gemiddelde kosten per verzekerde van de over te hevelen zorg variëren tussen zorgverzekeraars. Bij de langdurige geestelijke gezondheidszorg is het minimum € 3 en het maximum € 117 per verzekerde, bij verpleging en verzorging is dat respectievelijk € 40 en € 516 per verzekerde en bij extramurale behandeling voor zintuiglijk gehandicapten is dat respectievelijk € 5 en € 12 per verzekerde. Door de inzet van risicoverevening worden kostenverschillen als gevolg van onbeïnvloedbare verschillen in risicoprofielen in hun zorgverzekerdent portefeuilles gecompenseerd, zodat zorgverzekeraars op dit punt in een gelijke uitgangspositie worden gebracht en daardoor eerlijk met elkaar kunnen concurreren.

⁶ Op basis van gegevens over 2011

De leden van de fractie van de CDA vragen zich af of zorgverzekeraars per 1 januari 2019 de persoonlijke verzorging en verpleging volledig risicodragend zullen uitvoeren en of deze zorg in 2015 voor 100% wordt nagecalculeerd.

In het transitieplan Zorgverzekeringswet dat op 28 maart uw Kamer is gestuurd⁷ is aangegeven dat ten aanzien van de risicodragendheid van de naar de Zorgverzekeringswet over te hevelen zorg de kwaliteit van het ex ante vereveningssysteem leidend zal zijn. Voor verpleging en verzorging wordt gestreefd naar volledig risicodragendheid per 2017. De precieze invulling van de ex post compensaties in 2015 en 2016 zal zoals gebruikelijk in september 2014 respectievelijk 2015 worden bepaald.

8. Opmerkingen VNO-NCW, MKB-Nederland en Stichting van de Arbeid

De leden van de fracties van de SP, het CDA, GroenLinks en de SGP vragen naar een reactie op de zorgen die werkgevers- en werknemersorganisaties hebben geuit over de gevolgen van de overhevelingen voor de werkgeversbijdrage in de Zvw, de loonkosten en de werkgelegenheid. De leden van de CDA-fractie en GroenLinks-fractie vragen in dat verband ook naar de houdbaarheid van de werkgeversbijdrage in en de financieringsstructuur van de Zvw op langere termijn. De leden van de GroenLinks-fractie vragen of de overhevelingen aanleiding zijn om de financieringsstructuur van de Zvw door te lichten

De overheveling van zorg van de AWBZ naar de Zvw en van de Zvw naar gemeenten leidt per saldo tot een stijging van de Zvw-uitgaven met € 3,2 miljard. Hiervan wordt 50%, € 1,6 miljard, gefinancierd door middel van de IAB. De IAB wordt betaald door werkgevers, zelfstandigen en mensen met een aanvullend pensioen.

In het regeerakkoord⁸ is aangegeven dat de wijzigingen in de Zvw-premie door de maatregelen in het regeerakkoord grotendeels zijn gecompenseerd. Daarnaast is als onderdeel van de begrotingsregels in het regeerakkoord aangegeven dat structurele stijgingen van de zorgpremies gedurende de kabinetsperiode worden gecompenseerd. Dit is ook van toepassing op de actuele overhevelingen en op de bijbehorende effecten op de IAB voor werkgevers.

De structurele compensatie van de premiegevolgen van de overhevelingen voor de Zvw vindt in twee stappen plaats. De premiegevolgen worden vanwege hun omvang in eerste instantie gecompenseerd binnen de Zvw zelf, door de verzachting van de premiestijging via de tijdelijke aanvullende rijksbijdrage aan het Zorgverzekeringsfonds. Door de afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage zullen de nominale Zvw-premie en de IAB naar verloop van tijd alsnog geleidelijk stijgen. Deze premiestijging wordt voor burgers en bedrijven structureel en lastenneutraal gecompenseerd. Welke vorm deze lastenverlichting precies krijgt is onderdeel van de koopkracht- en lastenbesluitvorming in augustus. Zonder op deze besluitvorming vooruit te lopen kan daarbij – voor bedrijven – gedacht worden aan een terugsluis via de Aof-premie. De stijging van de IAB door de overhevelingen leidt in dat geval per saldo niet tot hogere werkgeverslasten op arbeid en derhalve ook niet tot werkgelegenheidseffecten.

⁷ Kamerstuk 30 597, nr. 428, bijlage 3

⁸ «Bruggen Slaan», regeerakkoord VVD–PVDA, 29 oktober 2012, pagina 79 en 80

De STAR bepleit in haar brief van 29 januari over de gevolgen van de overheveling langdurige zorg van AWBZ naar Zvw⁹ een structurele rijksbijdrage ter dekking van de overhevelingen. VNO-NCW en MKB-Nederland doen in hun brief van 17 maart aan uw Kamer¹⁰ dezelfde oproep. Zij sluiten daarmee aan bij het advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) van 19 oktober 2012 (nr. 2012/06) «Naar een kwalitatief goede, toegankelijke en betaalbare zorg: een tussentijds advies op hoofdlijnen».

De SER gaat in dit advies onder andere in op de overheveling van de functies persoonlijke verzorging en verpleging van de AWBZ naar de Zvw zoals het kabinet die nu voorstelt. De SER merkt op dat uitvoering door zorgverzekeraars kans biedt op een meer doelmatige uitvoering en op een meer geïntegreerd zorgaanbod met één aanspreekpunt, zodat tijdige interventies op curatief gebied belangrijke bijdragen kunnen leveren aan het voorkomen van langdurige zorgafhankelijkheid en aan kostenbesparingen.

De SER noemt als randvoorwaarde bij de overheveling naar zorgverzekeraars dat de financiering dient te gebeuren uit de algemene middelen, volledig gescheiden moet zijn van de premieopbrengsten in de Zvw en op korte en lange termijn lastenneutraal dient plaats te vinden. Zij maakt daarbij evenwel ook de kanttekening dat onderzocht moet worden hoe deze wijze van financiering zodanig vorm gegeven kan worden zodat afwenteling voorkomen wordt en deze financieringswijze geen belemmering vormt voor (de inkoop van) geïntegreerde zorgverlening.

Het kabinet is van mening dat zowel een structurele rijksbijdrage ter dekking van de overhevelingen als een verdergaande, separate financieringssystematiek voor de overgehevelde zorg niet wenselijk zijn. Zoals in de brief van 4 maart over de premiegevolgen overhevelingen Zvw en AWBZ is opgemerkt zou een structurele rijksbijdrage een fundamentele wijziging van het uitgangspunt van lastendekkende premies in de Zvw betekenen waardoor sluipenderwijs de uitgavenbeheersing wordt ondergraven. De zichtbaarheid van de kosten van zorg via de Zvw-premie is een belangrijk instrument voor blijvend kostenbewustzijn. De introductie van een nieuwe, afwijkende systematiek voor financiering van delen van de Zvw-zorg zou daarenboven leiden tot een aanzienlijk complexere financieringssystematiek met nog onbekende en mogelijk ongewenste neveneffecten, zoals ook door de SER wordt opmerkt. Tot slot zijn de overhevelingen van de AWBZ naar de Zvw op zichzelf beschouwd weliswaar aanzienlijk, maar relatief beperkt in verhouding tot de bestaande Zvw-uitgaven: de omvang van de overgehevelde AWBZ-zorg bedraagt circa 10% van de overige Zvw-uitgaven.

Het kabinet acht het daarom niet wenselijk en niet nodig om de financieringssystematiek van de Zvw naar aanleiding van de huidige overhevelingen fundamenteel en structureel te wijzigen, zowel waar het de financiering van zorg uit lastendekkende premies betreft als de verdeling van die premies tussen burgers en bedrijfsleven.

⁹ Zie <http://www.stvda.nl/nl/publicaties/nota/2010-2019/2014/20140129-gevolgen-overheveling-langdurige-zorg-awbz-zvw.aspx>

¹⁰ Zie http://www.vno-ncw.nl/Publicaties/Brieven_en_commentaren/Pages/Premiegevolgen_overhevelingen_Zvw_en_AWBZ_brief_aan_de_VC_voor_VWS_van_de_Tweede_Kamer_1190.aspx?source=%2fPublicaties%2fNieuws%2fPages%2fCompensatie_stijging_zorgpremie_is_niet_acceptabel_2755.aspx

De leden van de PVV-fractie vragen waarom niet net als bij de overhevelingen naar gemeenten is gekozen voor structurele financiering met een permanente rijksbijdrage voor de zorg die wordt overgeheveld naar de Zvw.

Zowel de zorguitgaven die worden overgeheveld naar gemeenten als de uitgaven die worden overgeheveld naar de Zvw landen in de bestaande financieringsstructuur. Voor gemeenten is dat financiering via het Gemeentefonds, dat wordt gefinancierd door middel van rijksbijdragen. Voor de Zvw is dat financiering uit lastendeckende premies. In de reactie hiervoor op de brief van VNO-NCW en MKB-Nederland en de brief van de Stichting van de Arbeid over de premiegevolgen van de overhevelingen is uiteen gezet waarom een wijziging van de financieringssysteem in het kader van de overhevelingen wenselijk is.

De leden van de SP-fractie vragen om een reactie op het argument van VNO-NCW en MKB-Nederland dat hogere loonkosten door een hogere IAB niet leiden tot een hoger nettoloon en ook niet tot meer besteedbaar inkomen voor werknemers omdat zij tegelijkertijd een hogere nominale premie betalen voor de Zvw.

Hogere Zvw-uitgaven leiden in de regel tot een hogere IAB en een hogere nominale premie. Als met een partiële blik naar de Zvw-premie wordt gekeken kan inderdaad gesteld worden dat daardoor de loonkosten stijgen en het vrij besteedbaar inkomen daalt bij een gelijkblijvend nettoloon. Met een partiële blik wordt echter voorbij gegaan aan het feit dat de Zvw-premie niet de enige factor is die van invloed is op de loonkosten en op het besteedbaar inkomen. Het kabinet voert dan ook een integraal koopkracht- en lastenbeleid waarin een evenwichtige koopkracht- en lastenontwikkeling centraal staat. Onderdeel van dit beleid is, dat structurele stijgingen van de Zvw-premie worden gecompenseerd met lastenverlichtingen. Onder de streep leiden hogere Zvw-premies dus niet per definitie tot hogere loonkosten en minder koopkracht.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen om een reactie op de opmerking van de Stichting van de Arbeid in haar brief van 29 januari 2014, over de structurele verschuiving van de huidige inkomensafhankelijke financiering van de overgeheveldde zorg naar nominale financiering in de Zvw voor burgers en over het effect daarvan op de toegankelijkheid en individuele betaalbaarheid van de curatieve zorg.

De toegankelijkheid en betaalbaarheid van de curatieve zorg wordt gewaarborgd door de zorgtoeslag, waarmee huishoudens met een laag tot middeninkomen worden gecompenseerd voor stijgingen van de nominale Zvw-premie en het gemiddelde eigen risico.

9. Budgettaire gevolgen overhevelingen

De leden van de D66-fractie vragen om cijfers op macroniveau. Zij vragen om in een tabel voor elk jaar in de periode 2014–2019 afzonderlijk inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van de uitgaven en de premieontvangsten door de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ), de gevolgen voor belastingmiddelen die vloeien naar de AWBZ, Wlz en Zvw en de geraamde bezuinigingen.

Het is momenteel nog niet mogelijk een tabel te maken met daarin alle effecten waarnaar de leden van de D66-fractie vragen. Zo is onder meer nog niet bekend wat de precieze budgettaire effecten zijn van de positionering van de langdurige intramurale GGZ waarover uw Kamer op 24 maart is geïnformeerd. In paragraaf 1 t/m 5 is reeds uitgebreid

ingegaan op de premiegevolgen voor de AWBZ, Wlz en Zvw. Daarbij moet worden opgemerkt dat de premieontvangsten voor de inkomensafhankelijke premies behalve van het premieniveau ook afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de grondslagen waarover deze premies geheven worden. Deze grondslagen zijn op hun beurt weer afhankelijk van de algemene economische ontwikkeling waarover nog de nodige onzekerheid bestaat. De premies voor 2015 worden bekendgemaakt in de VWS-begroting 2015. Op dat moment bestaat ook meer duidelijkheid over de verwachte premieontvangsten en de financiering uit belastingen.

In tabel 3 is daar waar dat wel mogelijk is, een overzicht gegeven van de effecten van de HLZ op de uitgaven. Deze tabel is gebaseerd op de totale uitgaven in de huidige AWBZ¹¹. Er zijn nog geen ramingen gemaakt voor de uitgaven in 2019.

Tabel 3: Uitgaven langdurige zorg (LZ) 2013–2018 voor de verschillende domeinen in constante prijzen 2013 (x € 1 mld.)

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AWBZ	26,5	26,6				
Wlz			17,2	16,7	16,2	16,3
Wmo (incl. Huishoudelijke Hulp) LZ	1,3	1,3	4,0	4,2	4,4	4,7
Zvw LZ			3,9 ¹	4,2	4,4	4,5
Jeugdwet LZ			1,2	1,2	1,2	1,3
Totaal langdurige zorg	27,8	27,9	26,3	26,2	26,2	26,8

¹ Dit bedrag verschilt van de € 3,2 miljard die elders in deze brief genoemd worden als bedrag voor de overheveling 2015 naar de Zvw. In dat bedrag zijn – anders dan in tabel 3 – ook de gevolgen van de overheveling van de jeugd-GGZ naar gemeenten meegenomen en luidt dat bedrag niet in constante maar in lopende prijzen.

In tabel 3 is geen rekening gehouden met de loon- en prijsontwikkeling, omdat die nog niet bekend is en sterk samenhangt met de algemene economische ontwikkeling in de komende jaren. Indien rekening wordt gehouden met een raming van de loon-prijstijging in de regeerperiode 2014–2017 van circa 1,6% per jaar, resulteert in 2017 een uitgavniveau voor de langdurige zorg dat vergelijkbaar is met het uitgavniveau 2013.

Een belangrijk aandachtspunt is verder dat in bovenstaande tabel alleen de langdurige zorguitgaven zijn vermeld. In de Wmo zijn ook uitgaven voorzien voor onder meer maatschappelijke zorg, vrouwenopvang en sociale wijkteams. In totaal bedraagt het Wmo budget in 2015 circa € 9 miljard. In de Jeugdwet zijn ook gelden opgenomen vanuit de jeugd-GGZ en provinciale jeugdzorg. In december 2013 is een voorlopig totaalbudget voor de Jeugdwet van circa € 3,5 miljard gemeld. In de meicirculaire 2014 zal het definitieve totaalbudget gepubliceerd worden. De totale uitgaven in de Zvw – inclusief de overgehevelde langdurige zorg – worden door het CPB in het CEP 2015 geraamd op circa € 43 miljard.

¹¹ met uitzondering van de uitgaven cliëntondersteuning, rijksvaccinatie, beheerskosten, opleidingen en tandheelkundige medisch specialistische kosten die vallen onder de AWBZ. Deze posten betreffen gezamenlijk een bedrag van circa € 0,5 miljard. Op dit moment wordt bekeken hoe deze kosten over de verschillende domeinen worden verdeeld.

In de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015¹² is op pagina 196 een tabel opgenomen met de besparingen en de extra middelen die zijn uitgekeerd in het kader van de hervorming van de langdurige zorg.

10. Gevolgen voor koopkracht, lasten en zorgtoeslag

In de brief van 4 maart over de premiegevolgen van de overhevelingen is aangegeven dat de stijging van de nominale Zvw-premie en de IAB door de afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage structureel en lastenneutraal gecompenseerd wordt. De leden van de fracties van de PVV, het CDA, GroenLinks, de SGP en 50 plus vragen hoe deze premiestijging wordt gecompenseerd en welke garantie er is dat deze compensatie ook plaatsvindt. De leden van de CDA-fractie vragen of de compensatie alleen de persoonlijke verzorging betreft of ook betrekking heeft op de verpleging en de langdurige GGZ.

In het regeerakkoord is als onderdeel van de begrotingsregels aangegeven dat structurele stijgingen van de zorgpremies worden gecompenseerd¹³. Dit is ook van toepassing op de afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage. De lasten nemen dus niet toe door de afbouw van de rijksbijdrage na 2015.

Welke vorm de compenserende lastenverlichting precies krijgt is onderdeel van de koopkracht- en lastenbesluitvorming in augustus. Zonder op deze besluitvorming vooruit te lopen kan daarbij voor bedrijven bijvoorbeeld gedacht worden aan een terugsluis via de Awf- of Aof-premie. Compensatie voor burgers kan bijvoorbeeld plaatsvinden via heffingskortingen of tarieven inkomstenbelasting, naast de reguliere compensatie voor de lagere inkomens via de zorgtoeslag. De lastenneutrale compensatie van de premiestijging door de afbouw van de tijdelijke rijksbijdrage is niet specifiek gericht op persoonlijke verzorging, verpleging of langdurige GGZ, maar op de lasten die samenhangen met de overhevelingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de premie-effecten in de koopkracht gecompenseerd worden. De leden van de CDA-fractie en de SGP-fractie vragen wat de premiestijging betekent voor de koopkracht van doelgroepen die net niet in aanmerking komen voor zorgtoeslag. De leden van de D66-fractie vragen welke groepen er zonder tijdelijke rijksbijdrage op achteruit en vooruit gaan en met hoeveel.

Het kabinet beziet elk jaar in augustus het integrale koopkrachtplaatje. Daarbij worden ook de premiegevolgen van de overhevelingen betrokken. Op dat moment wordt via extra maatregelen gezorgd dat er per saldo een evenwichtig inkomensbeeld resulteert.

De leden van de D66-fractie vragen waarom volledige compensatie nodig is voor huishoudens die zorgtoeslag ontvangen, aangezien deze groepen tevens het meest baat zullen hebben bij de verlaging van de AWBZ-premie in de tarieven van de eerste en tweede schijf van de inkomstenbelasting. De leden van de SGP-fractie vragen of het wenselijk is dat de lagere inkomensgroepen opnieuw volledig via de zorgtoeslag gecompenseerd worden voor de stijging van de Zvw-premie, terwijl mensen met een iets hoger inkomen de rekening betalen.

¹² Kamerstuk 33 841, nr. 34

¹³ «Bruggen Slaan», regeerakkoord VVD–PVDA, 29 oktober 2012, pagina 80

Huishoudens die zorgtoeslag ontvangen worden automatisch gecompenseerd voor de premiestijging die resulteert uit de overhevelingen. Daartoe is niet expliciet besloten in het kader van de overhevelingen. Wel geldt dat huishoudens met een laag inkomen de minste ruimte hebben om hogere premies zelf te betalen. Deze huishoudens worden niet gecompenseerd via een lagere AWBZ-premie, want tegenover de lagere AWBZ-premie staat een evenveel hoger belastingtarief in de eerste en tweede schijf. Overigens geldt dat het kabinet in augustus elk jaar naar het integrale koopkrachtplaatje kijkt en onevenwichtigheden dan zo veel mogelijk corrigeert.

De leden van de D66-fractie en de CDA-fractie vragen wat de compensatie van de hogere premies naar huidige inzichten betekent voor de uitgavenontwikkeling van de zorgtoeslag.

De zorgtoeslag zal naar huidige inschatting in 2015 maximaal € 35 op jaarbasis hoger uitkomen als gevolg van de overhevelingen. Hiervan heeft maximaal € 20 betrekking op de premie, en € 15 op het gemiddelde eigen risico. Dit leidt tot maximaal circa € 0,2 miljard hogere uitgaven aan de zorgtoeslag.

De leden van de CDA-fractie, de ChristenUnie-fractie en de GroenLinks-fractie vragen hoe de compensatie van de zorgtoeslag past binnen de huishoudentoeslag die het kabinet voornemens is in te voeren. De leden van de CDA-fractie vragen of de grens om in aanmerking te komen voor de zorgtoeslag wijzigt in 2015.

Ook in een huishoudentoeslag blijft de hoogte van de zorgcomponent afhankelijk van de standaardpremie. Een hogere standaardpremie leidt ook daarbij tot een hogere toeslag.

11. Overige onderwerpen

De leden van de PvdA-fractie vragen of er signalen zijn van risicoselectie door zorgverzekeraars.

De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) heeft in haar marktscan 2013 aangegeven geen signalen met betrekking tot risicoselectie te hebben ontvangen. Binnenkort komt de NZa met een verdiepend onderzoek over de naleving van de acceptatieplicht door zorgverzekeraars. Zodra de minister dit onderzoek heeft ontvangen zal de minister de bevindingen van de NZa aan uw Kamer toesturen. De NZa blijft de ontwikkelingen rond acceptatieplicht en risicoselectie nauwlettend volgen.

De leden van de SP-fractie vragen of wij ons er van bewust zijn dat het aantal mensen dat moeite heeft de zorgpremie te betalen schrikbarend toeneemt en of wij de vrees delen dat het aantal mensen dat de zorgpremie niet meer kan opbrengen door de extra stijging van de zorgpremie tussen 2015 en 2019 wederom zal toenemen.

Het is ons uiteraard bekend dat meer mensen moeite hebben de nominale zorgpremie te betalen. Dat blijkt ook uit berichten van de zorgverzekeraars. Wij delen evenwel niet de mening dat dit aantal de afgelopen jaren «schrikbarend» is toegenomen. Het percentage wanbetalers is na de invoering van de Zorgverzekeringswet ongeveer gelijk gebleven, namelijk zo'n 2,5% van het aantal (premieplichtige) verzekerden.

Zoals aangegeven in de brief van 4 maart worden de lagere inkomensgroepen op reguliere wijze via de zorgtoeslag volledig gecompenseerd voor de premiestijging. Hogere inkomensgroepen zouden in staat moeten

zijn de zorgpremie te betalen, ook wanneer deze extra stijgt door de overhevelingen. Daarenboven voert het kabinet een integraal koopkrachtbeleid waarbij gestreefd wordt naar een evenwichtig koopkrachtbeeld. Wij verwachten daarom niet dat het aantal mensen dat de zorgpremie niet kan opbrengen zal toenemen.

De leden van de SP-fractie vragen of wij de mening delen dat de concurrentie tussen verzekeraars niet als effect heeft dat de premies dalen. Zij merken op dat premiestijgingen in de Zvw onnodig zijn wanneer de concurrentie tussen zorgverzekeraars wordt afgeschaft, waardoor bijvoorbeeld de uitgaven aan reclame kunnen worden uitgespaard.

Bij de invoering van de Zorgverzekeringswet in 2006 is gekozen voor een model van gereguleerde concurrentie. Verzekeraars concurreren met elkaar op prijs, kwaliteit van zorg en serviceniveau. Het zijn private partijen die zelf verantwoordelijk zijn voor hun marktpositioneringstrategie. Zo hebben zij de vrijheid om zelf te bepalen hoeveel geld zij uitgeven aan het aantrekken van verzekerden.

Zorgverzekeraars hebben binnen dit model een sleutelrol om de kosten te beheersen. Dit blijkt te werken. Er is sprake van een duidelijke afvlakking van de groei van de zorguitgaven. Zorgverzekeraars hebben hieraan bijgedragen. Bij de farmacie zijn de totale kosten ook daadwerkelijk gedaald in 2012 en 2013. Het effect op de premie is inmiddels duidelijk merkbaar. In 2013 was er sprake van een lichte daling van de gemiddelde premie. In 2014 is de premie met € 10 per maand gedaald. In 2015 zou de premie – als de CPB-raming uit het CEP werkelijkheid zou worden – met € 12 euro per maand stijgen. Dat zou dan in 2015 een premie opleveren die ongeveer gelijk is aan de premie in 2012. Dit terwijl we in dezelfde periode meer en betere zorg hebben gekregen, de lonen en prijzen zijn gestegen en delen van de AWBZ naar de Zvw zijn overgeheveld.

De leden van de SP-fractie zijn bezorgd dat verzekeraars de prikkel om te bezuinigen op de overgehevelde zorg sterker gaan benadrukken dan de prikkel goede kwaliteit van zorg te bieden.

De zorgverzekeraars hebben een zorgplicht. Dit houdt in dat zij ervoor moeten zorgen dat de verzekerde zijn aanspraak op zorg tot gelding kan brengen (naturapolis) of desgevraagd activiteiten moeten verrichten tot het verkrijgen van de zorg (restitutiepolis). Bij de zorgplicht gaat het er niet alleen om dat de verzekerde de zorg krijgt waar hij behoefte aan heeft, maar ook om de kwaliteit, tijdigheid en bereikbaarheid van de verzekerde zorg. De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) heeft dat met zoveel woorden in zijn «Toetsingskader zorgplicht zorgverzekeraars (Zvw)» staan. De NZa toetst het voldoen aan de zorgplicht door zorgverzekeraars daar dan ook op. Bezuinigen op de kwaliteit van de zorg is daardoor niet aan de orde.

De leden van de CDA-fractie vragen hoeveel mensen er in 2015 meer in de Wlz zitten dan beoogd in de structurele situatie.

Naar verwachting hebben in 2015 circa 285.000 personen een geldige indicatie voor de WLZ (exclusief GGZ). Vanwege het overgangsrecht hebben in 2015 circa 100.000 personen uit deze groep een indicatie met een laag zorgzwaartepakket (zzp). Deze personen zouden conform de structurele criteria van de Wlz niet in aanmerking komen voor Wlz-zorg.

De leden van de CDA-fractie vragen welke garanties er zijn dat alle aspecten van de overgehevelde zorg in het basispakket blijven.

De verpleging en verzorging zonder verblijf wordt van de AWBZ overgeheveld naar het basispakket. Zorgverzekeraars zijn vervolgens verplicht om deze zorg of de vergoeding van de kosten van de zorg daarvan in hun zorgpolissen op te nemen. De zorgverzekeraars hebben zorgplicht. Dit houdt in dat zij bij een naturapolis ervoor moeten zorgen dat de verzekerde zijn aanspraak op zorg tot gelding kan brengen. Bij een restitutiepolicis moet de zorgverzekeraar desgevraagd activiteiten verrichten tot het verkrijgen van de zorg en vervolgens de kosten van deze zorg vergoeden. Met andere woorden, er is garantie dat de verzekerde de zorg, voor zover hij daarop is aangewezen, straks ten laste van het basispakket krijgt.

De leden van de CDA-fractie vragen of gedacht wordt aan wijzigingen in het basispakket 2015.

Over eventuele wijzigingen in het basispakket 2015 – naast de wijzigingen in verband met de overhevelingen – zal de Kamer begin juni worden geïnformeerd. Dan wordt, zoals elk jaar op dat tijdstip, de pakketamvb aan de Kamer voorgelegd.